

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до
створення електронних засобів контролю знань учнів**

**Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»**

Виконала: студентка 2 курсу 262 М групи
Спеціальності 013 Початкова освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Початкова освіта
Валявська Анна Юріївна

Керівник к.пед.н., доцентка Кузьміна М. С.
Рецензент к.пед.н., доцентка Цюпак І.М.

Херсон – 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи створення електронних засобів контролю знань учнів початкових класів	8
1.1. Контроль знань учнів початкових класів, його види та функції.....	8
1.2. Використання електронних засобів контролю знань учнів початкових класів.....	16
1.3. Аналіз електронних ресурсів для створення засобів контролю знань учнів початкових класів.....	21
РОЗДІЛ 2. Методичні основи підготовки майбутніх учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів	30
2.1 Підготовка майбутніх учителів початкових класів до здійснення контрольно-оцінювальної діяльності молодших школярів.....	30
2.2. Аналіз сучасного стану та результативності підготовки майбутніх учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів.....	36
2.3. Організація та результати експериментального дослідження.....	39
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	60
Додаток А. Рекомендації щодо розробки електронних тестових завдань.....	60

Додаток Б. Завдання початкового зрізу знань.....	63
Додаток В. Методичні рекомендації щодо створення електронних засобів контролю знань учнів початкових класів.....	64
Додаток Г. Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного університету.....	78

ВСТУП

Актуальність теми. Стрімкий розвиток та реформування системи освіти України, зокрема початкової її ланки, потребує сучасної високотехнологічної та соціально-ефективної системи вищої педагогічної освіти, яка здатна виконувати головну функцію – забезпечувати якісну підготовку майбутніх учителів початкових класів. Потреба суспільства в компетентних, висококваліфікованих фахівцях ставить нові виклики перед закладами вищої освіти щодо підготовки сучасних педагогів. Аби задовольнити ці потреби, слід вносити відповідні корективи у зміст професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Відповідно до нормативних документів, що регулюють освітній процес, навчання у закладі вищої освіти має забезпечити якісну професійну підготовку майбутнього вчителя відповідно до державних освітньо-кваліфікаційних вимог, набуття ним ґрунтовних професійних знань, вмінь і навичок, застосовувати їх на практиці. Натомість ситуація, що на разі склалася, зумовлена реформою початкової освіти, діджиталізацією освітнього процесу, а також впровадженням дистанційного та змішаного навчання в умовах карантинних обмежень через пандемію Covid-19, є однією з кардинальних методологічних проблем педагогічної науки і набуває першорядного значення у підготовці таких фахівців. Однак сучасний стан організації освітнього процесу не відображає повною мірою завдань підготовки майбутніх учителів початкових класів до широкого впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес, зокрема, до здійснення контрольної-оцінювальної діяльності на основі електронних засобів контролю.

Аналіз психолого-педагогічної та наукової літератури показав, що проблема стратегічних напрямів удосконалення системи вищої

педагогічної освіти стала предметом дослідження таких вчених як: Андрущенко В., Бондар В., Дем'яненко Н., Падалка О. та ін. Вдосконалення системи інформаційного забезпечення управління освітою вивчали: Биков В., Лапінський В., Локшина О., Сергієнко В. та ін. Контрольно-оцінювальну діяльність, як специфічну компоненту професійної діяльності вчителя розглядали: Булах І., Волкова Н., Ельконин Д., Підласий І., Троцько Г., Фрідман Л. та ін. Питанням контролю та оцінювання знань учнів початкової школи присвятили свої наукові праці: Амонашвілі Ш., Бабанський Ю., Байбара Т., Бібік Н., Вашуленко О., Лисенкова С., Онопрієнко О., Паламарчук В., Савченко О., Шаталов В. та ін. Проблемам сучасних інформаційних технологій у контрольно-оцінювальній діяльності педагога значну увагу приділяли: Аванесов В., Жалдак М., Майоров О., Морзе Н. та ін.

Однак проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до здійснення контрольно-оцінювальної діяльності з використанням електронних засобів контролю навчальних досягнень учнів не знайшла комплексного розв'язання в теоретичному та методичному аспектах. Це зумовило вибір теми нашого дослідження: «Підготовка майбутніх учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційну роботу виконано відповідно до науково-дослідної теми кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету «Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності сучасного педагога дошкільної та початкової освіти» (державний реєстраційний номер 0117U003762).

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування, розробка та апробація методики підготовки майбутніх учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань молодших школярів.

Для досягнення поставленої мети було сформульовано такі завдання:

1. Дослідити стан проблеми у психолого-педагогічній теорії та практиці, визначити поняттєво-категоріальний апарат дослідження, обґрунтувати зміст, форми, методи і засоби контролю в початковій школі.

2. Проаналізувати можливості електронних ресурсів для організації контролю знань молодших школярів.

3. Проаналізувати сучасний стан та результативність підготовки майбутніх учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів.

4. Розробити методичні рекомендації для майбутніх учителів початкових класів щодо створення електронних засобів контролю знань молодших школярів та експериментально перевірити їх ефективність.

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації контрольної-оцінювальної діяльності.

Предметом дослідження є – електронні засоби контролю знань учнів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використано такі методи дослідження: теоретичні – аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури з теми дослідження, нормативно-правових документів з питань освіти; емпіричні – анкетування, спостереження, опитування, тестування, бесіди з учителями, викладачами та студентами; моделювання педагогічних ситуацій; педагогічний експеримент; методи педагогічної статистики.

Наукова новизна одержаних результатів. Обґрунтовано компоненти професійної готовності майбутніх учителів до контролю й оцінювання навчальних досягнень молодших школярів; удосконалено систему засобів контролю знань учнів з використанням інформаційних технологій; розроблено методику підготовки майбутніх учителів

початкових класів до створення електронних засобів контролю знань; набули подальшого розвитку теоретичні, методичні і практичні аспекти підвищення ефективності процесу навчання майбутніх учителів початкових класів за рахунок теоретичного обґрунтування вихідних положень дослідження, структурування змісту розробленої методики підготовки до здійснення контрольної-оцінювальної діяльності з використанням електронних засобів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у створенні та впровадженні методики підготовки майбутніх учителів початкових класів до контрольної-оцінювальної діяльності з використанням електронних засобів контролю; розробленні методичних рекомендацій для студентів щодо створення електронних засобів контролю знань учнів. Основні положення, результати і висновки дослідження можуть бути використані вчителями, викладачами, науковцями для подальшого обґрунтування теоретичних та методичних засад навчання в цілому та контрольної-оцінювальної діяльності зокрема.

Апробація результатів роботи. Результати дослідження доповідалися на звітних студентських конференціях, висвітлено в публікації автора «Підготовка вчителя початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів» [4].

РОЗДІЛ 1

Теоретичні основи створення електронних засобів контролю знань учнів початкових класів

1.1. Контроль знань учнів початкових класів, його види та функції

Контроль знань учнів є одним з важливих етапів освітньої діяльності. Саме завдяки контролю забезпечується зворотній зв'язок між учителем і учнями. Зміст контролю полягає у «виявленні, вимірюванні та оцінюванні навчальних досягнень учнів, які структуровані в програмах, і представлені у вимогах до здійснення контролю й оцінювання за предметами» [40, с.230].

Питанням контролю та оцінювання знань молодших школярів значну увагу приділяли вітчизняні (Амонашвілі Ш., Бабанський Ю., Лисенкова С., Рябцева С., Паламарчук В., Скрипченко Н., Скрипченко О., Шаталов В. та ін.) та сучасні українські вчені (Байбара Т., Бібік Н., Вашуленко О., Коваль Н., Максименко С., Савченко О., Онопрієнко О. та ін.). Крім того, проблема контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи висвітлена у низці нормативних документів, що регулюють освітній процес початкової ланки освіти [34], [35], [36], [37].

Основними функціями контролю навчальних досягнень учнів, відповідно до «Орієнтовних вимог до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи» є: діагностувальна, мотиваційна, коригувальна, прогностична, навчальноперевірвальна, розвивальна, виховна [30].

Діагностувальна функція контролю надає можливість вчителю виявити прогалини та помилки в знаннях і вміннях учнів відповідно до поставлених цілей, визначити причини їх виникнення та відповідно коригувати освітню діяльність учнів та способи управління нею. Таким

чином у процесі контролю здійснюється «коригування», а не «доучування», що водночас розкриває коригувальну функцію контролю [30].

Мотиваційна функція передбачає, що у процесі організації контролю та оцінювання навчальної діяльності учнів, вони досягають ситуацій успіху, що породжує віру в свої сили та можливості, та водночас стає стимулом для подальшої активної діяльності.

Прогностична функція виявляється в тому, що «отримані результати контролю використовуються з метою прогнозування шляхів удосконалення методики навчання предмета в цілому, передбачення засобів удосконалення результатів навчальних досягнень окремих учнів» [30].

Навчально-перевірвальна функція контролю полягає у поліпшенні якості знань та вмінь учнів, оскільки організація перевірки в логічній послідовності, а також вимога повноти й обґрунтування відповідей забезпечують систематизацію та узагальнення засвоєного змісту. «Спонування учнів до використання результатів спостережень, прикладів з власного життя поглиблює і розширює їхні знання та вміння. Усне або письмове виконання різнорівневих завдань, що перевіряються, сприяє їх осмисленню, усвідомленню та закріпленню, застосуванню за зразком, за аналогією та у нових ситуаціях» [30].

Розвивальна функція реалізовується завдяки тому, що контроль сприяє розвитку волі, уваги, мислення, пам'яті, мовлення учнів, їх пізнавальної активності і самостійності. Відповідно до Орієнтовних вимог до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи, «у процесі контролю доцільно формувати вміння взаємо- і самоконтролю (взаємо- і самоперевірки, взаємо- і самооцінювання), взаємо- і самокоригування, що є одним із його найважливіших завдань, а також розвивати рефлексивні уміння, тобто

здатність обмірковувати свої дії, критично оцінювати їх і свідомого ставитися до навчання» [30].

Виховна функція контролю передбачає, що при його об'єктивності та методично правильній організації розкриваються невикористані резерви, можливості дитини, контроль здатен стимулювати учнів до систематичної наполегливої праці, виховувати в них відповідальність, здатність до подолання труднощів, самостійність тощо [30].

Контроль передбачає об'єктивне та систематичне визначення рівня навчальних досягнень учнів згідно з програмовими вимогами.

Систематичність контролю зумовлена дидактичною доцільністю його здійснення на всіх етапах навчання та необхідністю контролю за кожним учнем на кожному уроці, у зв'язку з психологічними особливостями розвитку пізнавальних процесів учнів та оволодіння ними навчальною діяльністю, як провідним видом діяльності в молодшому шкільному віці. Об'єктивність контролю виявляється в запобіганні вчителем суб'єктивних та помилкових оцінних суджень, які не відображають реальних навчальних досягнень школярів. Об'єктивність контролю залежить, насамперед, від чіткого визначення загальних та конкретних цілей оволодіння учнями всіма компонентами змісту навчального предмета; наявності вимог до навчальних досягнень учнів з кожного предмета; обґрунтованості виділення об'єктів контролю (перевірки й оцінювання); адекватності цілей, змісту і способів перевірки вимогам програм і методик; застосуванню науково обґрунтованих критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів тощо [40, с.231].

Складниками контролю навчальних досягнень учнів є перевірка та оцінювання результатів їх навчальної діяльності. Перевірка може здійснюватися різними методами, вибір яких залежить від навчального предмета (його обсягу, рівня узагальнення) та вікових можливостей учнів. З метою перевірки навчальних досягнень учнів методисти радять

«застосовувати завдання різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення, оцінки тощо» [30].

Науковці класифікують перевірку навчально-пізнавальної діяльності учнів за різними критеріями: за формою організації (індивідуальна, групова, фронтальна); за способом (усна: бесіда, розповідь; письмова: самостійні і контрольні роботи, перекази, диктанти, тестові, компетентнісні завдання тощо; практична: дослід, практична робота, навчальний проект, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо).

Під оцінюванням розуміють «процес встановлення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом предмета відповідно до вимог чинних навчальних програм» [30]. Результатом оцінювання є педагогічна оцінка, яка відображається в оцінювальних судженнях і висновках вчителя вербально, або в балах. Слід зазначити, що виставлення балів має обов'язково супроводжуватися оцінювальними судженнями. В початковій школі оцінювання повинно ґрунтуватися на врахуванні рівня досягнень учнів, а не ступеня їх невдач. Відповідно до «Орієнтовних вимог до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи» результати оцінювання навчальних досягнень учнів є конфіденційною інформацією, яка доступна тільки дитині та її батькам (або особам, що їх замінюють). Під час вербального оцінювання застосовуються усні та письмові оцінні судження, що характеризують процес навчання та відображають його кількісний і якісний результати: а саме ступінь засвоєння знань і вмінь з навчальних предметів та характеристику особистісного розвитку учнів (самостійність, відповідальність, комунікативність, вміння працювати в групі, рівень прикладених зусиль, сформованість навчальнопізнавальних

інтересів, ціннісних орієнтирів та загальнонавчальних умінь тощо). Вербальне оцінювання здійснюється у процесі поточного контролю.

Відповідно до нормативних документів, у початковій школі застосовують поточний та підсумковий види контролю, що здійснюють шляхом поточної перевірки й оцінювання та, відповідно, підсумкової перевірки й оцінювання.

Поточний вид контролю здійснюється в процесі вивчення кожної теми, або розділу задля визначення рівня розуміння і первинного засвоєння школярами окремих елементів змісту, зв'язків між ними та засвоєним змістом тем, що вивчалися на попередніх уроках, закріплення знань, умінь і навичок тощо. Поточна перевірка може здійснюватися індивідуально чи фронтально в усній або письмовій формі систематично у процесі вивчення кожної теми, яка визначена навчальною програмою. Цей вид перевірки переважно відбувається у формі короткотривалих письмових самостійних робіт, які носять діагностичний характер.

Щодо підсумкового контролю, зазначимо, що згідно з вимогами МОН України, «підсумкова перевірка у 1 класі передбачає підсумкові контрольні роботи у кінці навчального року; у 2-3 класах передбачає тематичну перевірку; у 4 класі – тематичну перевірку та підсумкові контрольні роботи у кінці навчального року. Тематична перевірка здійснюється у формі тематичної контрольної роботи після опанування програмової теми/розділу (2-4 класи)» [30].

Контрольні роботи у початковій школі проводять на 2-3-му уроках всередині робочого тижня, причому в день може бути передбачена лише одна така робота, тривалістю 30-35 хвилин, та щонайбільше дві контрольні роботи на тиждень [34].

Тематична перевірка навчальних досягнень учнів (контрольні роботи) з таких предметів як: «Я у світі», «Основи здоров'я», «Трудове навчання», «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво»,

«Мистецтво», «Фізична культура», «Інформатика» не проводиться. Поточне оцінювання здійснюється за результатами поточної перевірки – усного опитування учнів на уроці, або виконання письмових робіт [34].

«Методичними рекомендаціями щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу» передбачено, що оцінювання результатів навчальних досягнень учнів у 1 класі має формувальний характер, та «здійснюється вербально, на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає активне залучення учнів до самоконтролю і самооцінювання» [36].

Формувальне оцінювання відбувається протягом всього терміну навчання та орієнтує вчителя на спостереження за навчальним поступом кожного учня. Таке оцінювання здійснюється на основі вимог до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів, що визначені у Державному стандарті початкової освіти до першого циклу навчання (1-2 класи), та очікуваних результатів, наведених в освітній програмі.

Вимоги до очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів використовуються для: «організації постійного спостереження за динамікою формування певних навчальних дій, що співвідносяться з очікуваними результатами, та особистим розвитком учня; обговорення навчального поступу з учнями та їхніми батьками або особами, які їх замінюють; формувального (поточного) та завершального (підсумкового) оцінювання» [36].

Метою підсумкового оцінювання у першому класі є визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до кожного учня під час подальшого навчання. Такий вид контролю здійснюється в кінці навчального року, форму та вид перевірки вчитель обирає самостійно відповідно до особливостей учнів класу.

Щодо формувального оцінювання, то його мета полягає у формуванні в кожного учня «впевненості в собі, в своїх можливостях;

відзначення будь-якого успіху; акцентування уваги на сильних сторонах, а не на помилках; діагностування досягнення на кожному з етапів навчання; адаптування освітнього процесу до здатностей дитини; виявлення проблем і вчасне запобігання їх нашаруванню; стимулювання бажання вчитися та прагнути максимально можливих результатів; запобігання побоюванням помилитися» [36].

Для організації самоконтролю учнів науковці радять застосовувати «листки самооцінювання, оформлені у цікавий для дітей спосіб. Здійснення зворотного зв'язку з учнями в процесі оцінювання кожної виконаної роботи має орієнтувати їх на успіх, підтримувати й надихати на саморозвиток і вдосконалення. Таким чином виявляється формувальний характер контролю та оцінювання особистісного розвитку учнів та хід набуття ними навчального досвіду і компетентностей» [36].

Діяльність учителя у процесі організації формувального оцінювання має відбуватися за таким алгоритмом:

- формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей;
- знайомлення учнів із критеріями оцінювання;
- забезпечення активної участі учнів у процесі оцінювання;
- «забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія);
- корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання» [36].

Результати підсумкового оцінювання учнів першого класу, що здійснюється з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень учнів, мають фіксуватися вчителем у свідоцтві досягнень учня, яке повинно бути зрозумілим документом для батьків дитини, що дає розгорнуте уявлення про навчальний поступ дитини в школі під час навчального року [36].

У другому класі (згідно з наказом МОН України від 27.08.2019 № 1154 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів другого класу») оцінювання навчальних досягнень учнів так само здійснюється вербально у вигляді формульованого та підсумкового (тематичного та завершального) [35].

Критерії оцінювання, як і в першому класі, має визначати вчитель на основі вимог до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів, що подані у Державному стандарті початкової освіти для першого циклу навчання та очікуваних результатів передбачених освітньою програмою. Проте, варто відмітити, що МОН України рекомендує поступово долучати самих учнів до визначення цих критеріїв.

Вже з другого класу доцільно започатковувати ведення учнями власних портфоліо, до яких додають малюнки, письмові роботи, результати творчої та проєктної діяльності тощо.

Підсумкове тематичне оцінювання у другому класі здійснюється вербально за результатами опанування тем та розділів програми протягом року на основі діагностичних робіт в усній чи письмовій формі, у вигляді тестів, практичної роботи тощо.

Щодо підсумкового завершального оцінювання учнів у другому класі окремих діагностичних робіт не передбачено, його результати вчитель визначає керуючись власними спостереженнями, тематичним оцінюванням та учнівськими портфоліо. Аналогічно до першого класу, результати оцінювання фіксуються у свідоцтві досягнень та класному журналі та є повністю конфіденційним [35].

Відповідно до «Методичних рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів третіх і четвертих класів Нової української школи», затверджених наказом № 1146 МОН України від 16.09.2020 року, визначено для учнів 3-4-их класів формульоване та підсумкове (тематичне, семестрове та річне оцінювання). При цьому алгоритм

діяльності вчителя, вимоги та критерії оцінювання формулюються аналогічно до попередніх років навчання.

Підсумкове оцінювання (тематичне, семестрове і річне) натомість здійснюється за рівневою шкалою, а його результати позначаються словами або відповідними літерами: «початковий (П)», «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)» [37].

Крім того, важливим для нашого дослідження є те, що навідріз від попередніх документів, цими рекомендаціями визначено можливість здійснення підсумкового контролю у цифровій формі, зокрема у вигляді тестування в електронному форматі. З огляду на це, проаналізуємо можливості електронних засобів контролю знань молодших школярів.

1.2. Використання електронних засобів контролю знань учнів початкових класів

В умовах інформатизації освіти, використання електронних засобів контролю знань учнів, зокрема початкової ланки освіти, стало актуальним напрямом розвитку освітньої галузі. Особливо відчутною стала актуальність цього питання в умовах дистанційного навчання, що було впроваджено в нашій країні у зв'язку з пандемією Covid-19 у 2019-2020 навчальному році, та змішаного навчання, що ввійшло в практику шкільної освіти цього навчального року. Опинившись в нових умовах, вчителі початкових класів змушені були вдаватися в тому числі й до різних методів контролю знань учнів з використанням інформаційних технологій. У результаті бесід з учителями початкових класів, щодо електронних засобів контролю знань учнів, що були використані ними у процесі дистанційного навчання, нами отримано наступні дані. Так, деякі вчителі здійснювали контроль за допомогою комунікації з учнями через різноманітні месенджери, на кшталт Viber або Telegram, куди учні надсилали відповіді на питання чи фото виконаних письмових робіт.

Перевірка в усній формі здійснювалася переважно за допомогою платформ Skype, Zoom, GoogleMeet тощо. Більшість учителів уподобали платформу Google Classroom, в якій вони створювали віртуальний клас зі своїми учнями та мали змогу не тільки ставити завдання у спільному структурованому просторі колективно або індивідуально, швидко обмінюватися інформацією, створювати свої завдання або додавати їх з інших платформ, а й перевіряти рівень засвоєння знань і відслідковувати прогрес успішності школярів. Натомість універсальним засобом призначеним саме для контролю навчальних досягнень учнів, вчителі виокремили електронне тестування. Оскільки цей засіб контролю більшість опитаних учителів мали досвід впроваджувати в освітній процес початкової школи і за умов традиційного навчання. Нагадаємо, що можливість здійснення контролю у вигляді тестування в електронному форматі визначено «Методичними рекомендаціями щодо оцінювання результатів навчання учнів третіх і четвертих класів Нової української школи» [37].

У дослідженні Співаковського О., Петухової Л., Коткової В. зазначено, що тестові завдання є «стандартизованим засобом перевірки, який цілеспрямовано й економно в часі може кількісно виявити, що учень знає і вміє» [40]. Таким чином, тести – це стандартизовані завдання з варіантами відповідей, серед яких є правильні й неправильні. Часто в тестове завдання закладається не тільки зміст відповіді, але і форма: викреслити зайве, продовжити запис, відзначити правильну відповідь знаком та ін. Таким чином, учень повинен визначити правильний варіант відповіді та виділити його у відповідності із заданою формою.

З метою перевірки у початкових класах можуть застосовуватися «тести чи окремі тестові завдання різної складності, які змістовно охоплюють один предмет або кілька. Залежно від мети контролю тестові завдання можуть передбачати вибір однієї правильної відповіді або

декількох, конструювання відповіді, з'ясування правильності зв'язків між поняттями, встановлення послідовності тощо» [40].

Звісно, основною функцією тестів є контролююча, яка дозволяє вчителю отримати інформацію про досягнення учнів та їх динаміку, рівень розвитку особистісних якостей школярів, та визначити ступінь засвоєння програмного матеріалу. Натомість Носенко Т. виділяє і такі функції тестового контролю, як: соціальна, освітня, виховна, розвиваюча, організаторська, стимулююча та функція творчого зростання вчителя [26].

Соціальну функцію дослідниця вбачає у вимогах, що пред'являються суспільством до рівня підготовки молодших школярів, оскільки за допомогою тестів визначається відповідність навчальних досягнень учнів встановленим державним стандартам. Освітня функція тестів виявляється у закріпленні й систематизації знань, умінь, навичок школярів та підвищенні їх якості. Оскільки саме тестові завдання вдосконалюють уміння дітей застосовувати знання у стандартних і нестандартних ситуаціях, та обирати раціональні способи розв'язування навчальних задач. Щодо виховної функції, Носенко Т. зазначає, що тестові завдання здатні сформувати позитивні мотиви навчання, способи самостійної пізнавальної діяльності, навички самоконтролю та самооцінювання. Розвиваюча функція тестових завдань передбачає розвиток в учнів таких психічних процесів як пам'ять, увага, мислення, творчих здібностей, емоційної сфери, а також самостійності і обов'язковості. Організаторська функція тестів виявляється в тому, що контроль знань є важливим засобом організації систематичної повсякденної роботи учнів щодо засвоєння знань. Щодо стимулюючої функції тестового контролю, то вона полягає в тому, що рейтингова система, передбачена тестами, стимулює школярів до систематичної, цілеспрямованої, наполегливої діяльності та досягнення вищих результатів у навчанні. Функція творчого зростання вчителя, виділена

дослідницею, пов'язана з тим, що тести дають змогу педагогу визначити переваги, недоліки чи помилки в його педагогічній діяльності тощо [26, с. 65].

Серед основних форм тестових завдань виділяють тести закритої та відкритої форми. Перші передбачають вибір правильної відповіді із запропонованих. Саме такий вид тестових завдань доцільніше використовувати для комп'ютерного тестування, оскільки його результати легко піддаються комп'ютерній обробці. Тести відкритої форми дозволяють вільно конструювати або доповнювати відповідь. Такі завдання у електронному тестуванні повинні мати чітко визначені форму та зміст, та являють собою певний алгоритм, де потрібно знайти значення якоїсь змінної на певному кроці або визначити результат виконання алгоритму [26, с.66].

Методисти зазначають, що в початковій школі доцільно використовувати кілька видів тестів: тести з вільним вибором відповіді, які передбачають заповнення пропусків; тести на встановлення відповідності; тести на встановлення істинності або хибності тверджень; тести на вибір однієї, або кількох варіантів відповідей; тести, що передбачають створення схем, графіків тощо. При цьому розробка та конструювання тестових завдань вимагає дотримання низки вимог, що проаналізовані нами в додатку А.

Крім того при розробці завдань електронного тестування вчителю варто брати до уваги такі рекомендації: обсяг, інтенсивність і рівень складності завдань повинні бути менше, ніж на звичайних уроках, оскільки слід враховувати також санітарно-гігієнічні вимоги до роботи дітей за комп'ютером. Варто також зазначити на необхідність вчителю постійно отримувати від учнів фідбек, тобто зворотний зв'язок, в якій вони розповідають, чи сподобалися їм завдання, що було незрозуміло, з чим виникли найбільші труднощі і т.д.; потрібно тестувати складність завдань і при потребі замінювати їх на ті, які легше і доступніше тощо.

Варто вказати, що електронне тестування як вид контролю має як свої переваги, так і недоліки. Серед переваг дослідники виділяють «неупередженість, можливість створення банків даних результатів тестувань та гнучкої системи тестування, швидкість проведення тесту, протоколювання тощо» [40]. Використання на уроках в початковій школі таких тестів забезпечує можливість вчителю за короткий проміжок часу отримати об'єктивну картину рівня засвоєння матеріалу, та за потреби вчасно його скоригувати. При цьому тестування, зокрема електронне, дозволяє учням самостійно оцінити свій рівень оволодіння навчальним матеріалом, та водночас забезпечує більшу об'єктивність оцінки знань. Натомість недоліками такого виду контролю є те, що за допомогою тестів досить складно перевірити глибину знань, та практично неможливо відслідкувати логіку міркування учнів, існує велика вірогідність вгадування відповіді або вибору відповіді методом виключення. Крім того, проблемою при використанні такого виду контролю є практична реалізація проведення тестування в класі [40].

Водночас Суховірський О. зауважує, що даний вид контролю «має залишатися лише часткою загальної системи діагностики освітнього процесу, оскільки живе спілкування вчителя, розуміння ним проблем учнів класу, знання попередніх досягнень учня та можливість адекватного аналізу помилок не зможе бути підмінене жодною програмою; натомість, програма, що дасть змогу вчителю автоматизувати процес оцінювання, може значно спростити його роботу та вивільнити час на вирішення інших питань, що стоять перед ним» [41]. З огляду на це розглянемо програмні засоби призначені для створення таких засобів контролю.

1.3. Аналіз електронних ресурсів для створення засобів контролю знань учнів початкових класів

На даний час існує велика кількість програмних засобів та онлайн-ресурсів для організації електронного контролю навчальних досягнень учнів, зокрема початкової школи. Вони різняться своїми функціональними можливостями, зручністю інтерфейсу, можливістю доступу, зворотного зв'язку, ведення аналітики тощо. Проаналізувавши значну кількість таких сервісів, ми виокремили ті, що, на наш погляд, найбільш придатні для використання вчителями початкової школи, основними критеріями при цьому були: зручність та легкість користування програмою (оскільки більшість вчителів не мають спеціальних навичок роботи зі складними спеціалізованими програмами); безоплатність сервісу; україномовний (або російськомовний) інтерфейс програми (є велика кількість гарних англійськомовних сервісів, проте більшість учителів не володіють достатнім рівнем іноземної компетентності) тощо.

Майстер-Тест (<https://master-test.net>) – безкоштовний освітній сервіс, орієнтований на створення тестів і проведення онлайн тестування в навчальних цілях (Рис.1.1). Підходить для організації тематичного та контрольного оцінювання знань. Інтерфейс ресурсу представлений українською, англійською, російською мовами. Процес реєстрації простий – слід вписати ім'я, прізвище, електронну пошту і пароль, далі підтвердити реєстрацію, вказати роль (вчитель або учень) - і починати створення тесту. При цьому у програмі є можливість записувати не лише текст питання, а при необхідності, і додаткову роз'яснювальну інформацію. Сервіс надає можливість використовувати різні типи питань: одну правильну відповідь, кілька відповідей, слово, номер або відповідність. За допомогою цієї програми вчитель може провести тестування онлайн, опублікувати його в своєму профілі або завантажити

готовий файл з тестом і користуватися ним під час очних уроків. Для проходження тесту учнями онлайн вони мають заздалегідь зареєструватися за допомогою своєї електронної пошти. Всі створені тестові матеріали і результати учнів зберігаються у профілі вчителя на сайті. За потреби їх можна роздрукувати.

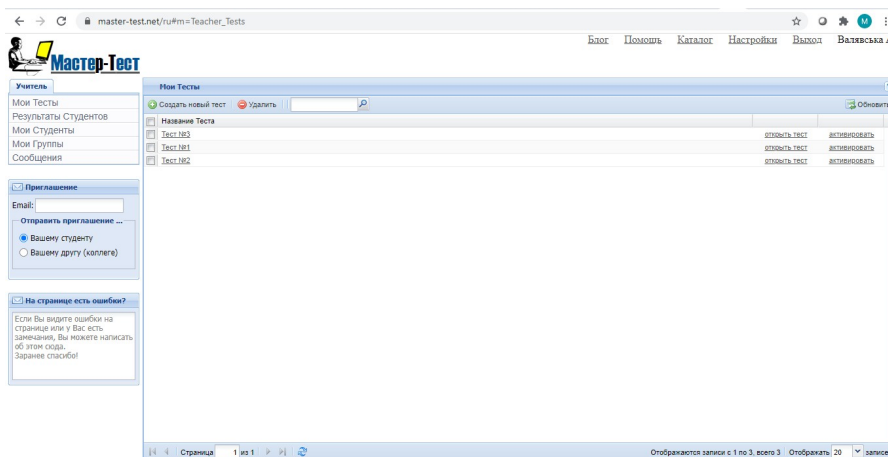

Рисунок 1.1. Сервіс Майстер-Тест

LearningApps (<https://learningapps.org>) – сервіс для підтримки навчального процесу через створення і збереження інтерактивних вправ ігрового характеру (Рис.1.2). Завдання найкраще підходять для проведення узагальнення та систематизації знань з певного навчального предмета. За допомогою платформи можна створювати 18 різновидів завдань: знайти пару, кросворд, класифікація, хронологічна лінійка, простий порядок, сортування картинок, введення тексту, вікторина, заповнити пропуски, сітка додатків, аудіо / відео контент, «Хто хоче стати мільйонером?», Пазл, «Вгадай-ка», шибениця, слова з букв, гра «Парочки». Практично в будь-якому типі завдань за допомогою налаштувань можна вибрати певний формат - звуковий, графічний, текстовий або комбінований. Категорія предметів найрізноманітніша, зокрема, ті які можуть бути використані у початковій школі: українська та іноземні мови, інформатика, біологія, географія, математика, мистецтво, музика, здоров'я, навколишній світ, праця, фізкультура, та інші. Пропонується широкий вибір мов інтерфейсу, у тому числі

українська. Вчителю треба створити обліковий запис, вказавши свій логін/email і пароль. Учням також варто зареєструватися на сайті за допомогою електронної пошти, тоді вчитель зможе додати їх в свій клас. Посилання на завдання можна відправляти у вигляді QR-коду, який система автоматично створює до кожного завдання. Також посилання на вправу можна вбудувати в свій сайт. Учитель може вибирати запропоновані сайтом предметні категорії і варіанти завдань в розділі «Перегляд вправ» або ж створити власні. При цьому можна завантажити зображення, аудіо- та відеоматеріали. Також надається можливість залишати підказки щодо процесу виконання і текст зворотного зв'язку за умови правильної відповіді. Створені завдання можна зробити відкритим (його будуть бачити всі користувачі) або закритим (доступне вчителю учням, яким надіслане посилання). Власні завдання зберігаються в блоці «Мої вправи», при потребі їх можна редагувати, змінювати видимість для конкретних користувачів та інше.

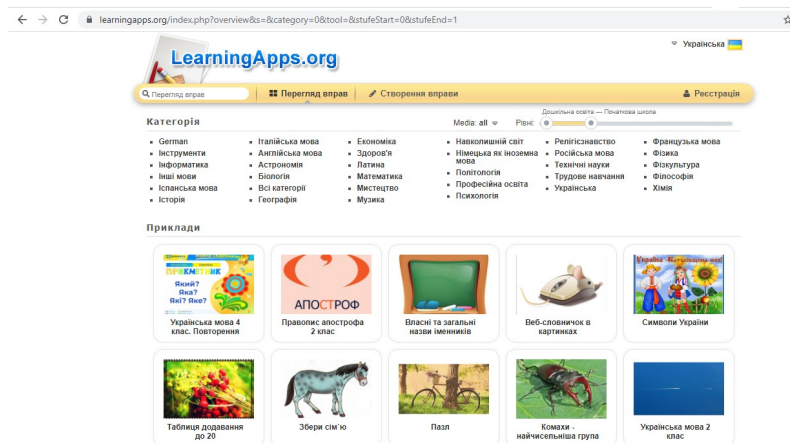

Рисунок 1.2. Сервіс LearningApps

Online Test Pad (<https://onlinetestpad.com>) – безкоштовний багатофункціональний сервіс для проведення тестування через мережу Інтернет (Рис. 1.3). Зручний сайт для створення різноманітних навчальних матеріалів і типів завдань, структурування їх за теками. До того ж на сайті в загальному доступі розміщено величезна кількість завдань з основних шкільних предметів. Інтерфейс представлений кількома мовами, зокрема українською. Містить вбудований

конструктор тестів з багатьма налаштуваннями типів питань і результатів, статистичних звітів і стилізації завдань. Формат тестових питань включає 17 варіантів: одна або кілька правильних відповідей, відповідь у вільній формі, встановлення послідовності і відповідностей, заповнення пропусків, слайдер, службовий текст, завантаження файлу, послідовне виключення, інтерактивний диктант. Конструктор кросвордів дозволяє створити 5 типів завдань: класичний кросворд, сканворд, японський кросворд, кольоровий японський кросворд, філворд. Платформа містить детальні вказівки, як зробити онлайн опитування за допомогою «Конструктора опитувань». Розділ «Комплексні завдання» включає комбінацію з необмеженої кількості тестових питань, кросвордів і логічних ігор. Такий формат підходить для домашніх завдань, а також самостійних і контрольних робіт. Завдання будь-якого типу можна опублікувати для загального доступу на сайті.

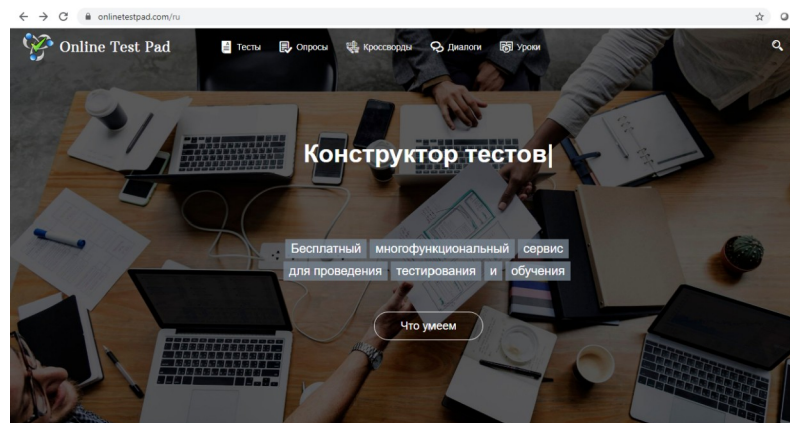

Рисунок 1.3. Сервіс Online Test Pad

Classroom (<https://classroom.google.com>) – зручний безкоштовний сервіс Google для створення віртуальних класів, розробки та коригування практичних завдань і тестів, самостійних і контрольних робіт і активного обміну завданнями з учителем (Рис. 1.4). Інтерфейс доступний українською мовою. У сервісі можна коментувати роботи школярів і виставляти оцінки, публікувати оголошення, архівувати проведені курси, ділитися файлами з інших додатків, мати доступ до матеріалів без Інтернет-підключення. Учитель може в режимі реального

часу спостерігати за процесом виконання завдань. Сервіс зручний тим, що не потребує окремої реєстрації, достатньо створити Google аккаунт і створити курс, вказавши у відповідному вікні його назву, розділ, предмет і аудиторію. Учні можна запросити через електронну пошту або надавши їм код курсу.

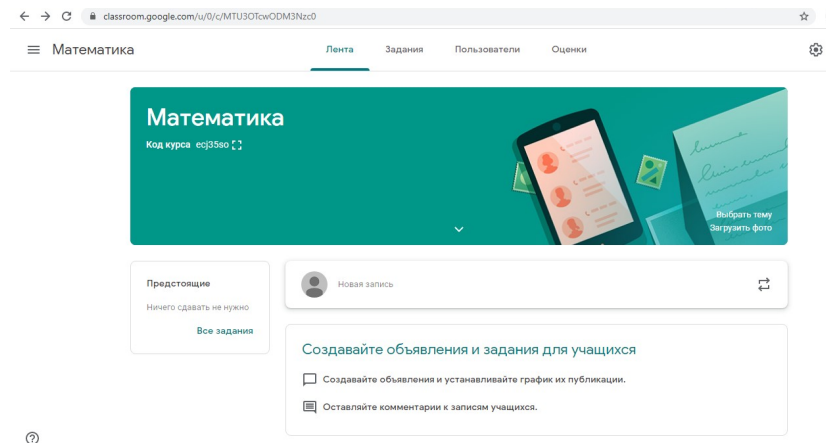

Рисунок 1.4. Сервіс Google Classroom

Google форми – один з типів документів, доступних на Google Docs. Безкоштовно можна створювати необмежену кількість опитувань, анкет, тестів і запрошувати необмежену кількість респондентів (Рис.1.5). Для створення опитувань користувачеві обов'язково необхідний обліковий запис Google. Сервіс дозволяє створювати форму з різними елементами або типами питань (всього представлено сім типів). Будь-яке питання можна зробити обов'язковим для відповіді. У процесі створення форми можна легко змінювати порядок питань. Для кожної створеної форми можна вибрати дизайн для її оформлення. Посилання на форму генерується автоматично після її створення. Для запрошення учнів до участі в тестуванні можна електронним листом включивши в нього посилання на саму форму, або розмістивши її на сайті або блозі. Недоліком використання сервісу для здійснення контролю знань учнів є те, що один і той же респондент, працюючи з тестом, може давати відповіді необмежену кількість разів. Сервіс забезпечує збір відповідей, формує статистичний аналіз відповідей, а також створює електронну таблицю, за допомогою якої можна провести обробку вихідних даних

самостійно. Даний сервіс надає можливість учням побачити оцінку за тест одразу після його виконання, продивитися питання з помилкою, правильні відповіді, кількість балів за кожне питання.

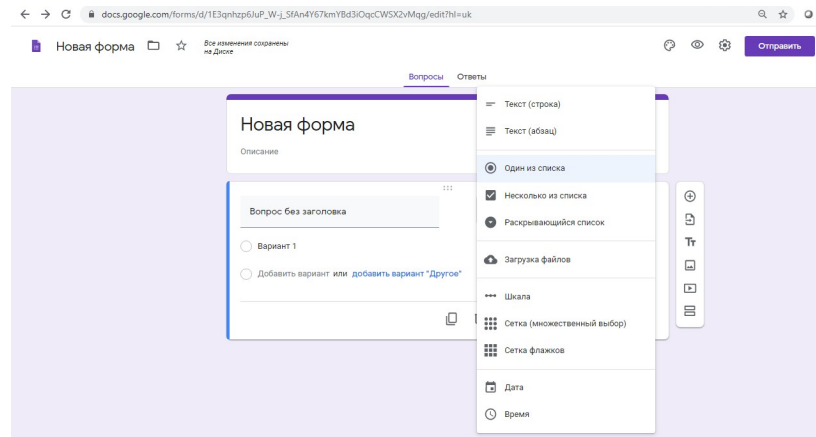

Рисунок 1.5. Сервіс Google форми

MyTest – це «система програм: програма тестування учнів, редактор тестів і журнал результатів - для створення і проведення комп'ютерного тестування, збору та аналізу результатів, виставлення оцінки за вказаною в тесті шкалою» [17] (Рис.1.6). Програма легка і зручна у використанні. Для створення тестів функціонує зручний редактор тестів з дружнім інтерфейсом. При наявності комп'ютерної мережі можна організувати централізований збір і обробку результатів тестування, використовуючи модуль журналу *MyTest*. Результати виконання завдань виводяться учню і відправляються вчителю. Учитель може оцінити та проаналізувати їх у будь-який зручний для нього час. Програма *MyTest* працює з сімома типами завдань: одиночний вибір, множинний вибір, встановлення порядку, встановлення відповідності, ручне введення числа, ручне введення тексту, вибір місця на зображенні. Кожен тест має оптимальний час тестування, зменшення або перевищення якого знижує якісні показники тесту. Тому, в налаштуваннях тесту, передбачено обмеження часу виконання як всього тесту, так і будь-якої відповіді на завдання (для різних завдань можна виставити різний час). Параметри тестування, завдання, зображення до

завдань - все зберігається в одному файлі тесту. При правильному відборі контрольного матеріалу зміст тесту може бути використано не тільки для контролю, але і для навчання, оскільки дозволяє учню самостійно виявляти прогалини в структурі своїх знань і вживати заходів для їх ліквідації. При включенні навчального режиму учень отримує інформацію про своїх помилки і правильні відповіді. За допомогою MyTest можна організувати як локальне так і мережеве тестування.

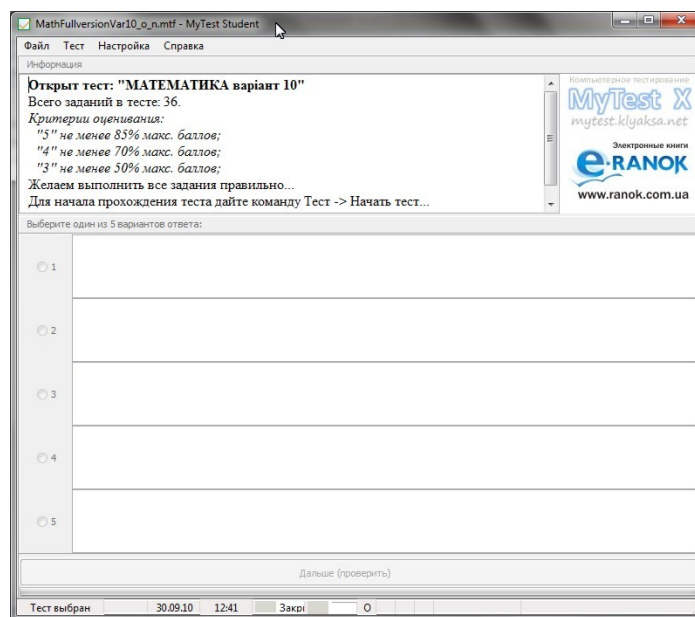

Рисунок 1.6. Програма MyTest

Крім онлайн сервісів для створення тестів можна використовувати програми, що входять до стандартного пакету Microsoft Office. Зокрема найчастіше з цією метою використовують текстовий процесор Microsoft Word та редактор презентацій Microsoft PowerPoint.

MS PowerPoint – програма для створення та редагування мультимедійних презентацій (Рис.1.7). Оскільки більшість учителів володіють навичками створення презентацій, дана програма може бути використана і для створення тестових завдань. Редактор надає можливість створювати як перевірочні тести, так і навчально-контролюючі ресурси з необмеженою кількістю завдань. Причому такий тест може включати в себе як слайди із завданнями (на єдиний або

множинний вибір, на встановлення правильної послідовності або відповідності), так і інформаційні слайди. У процесі розробки тесту є можливість додавати або видаляти слайди та змінювати їх порядок. Зручним є те, що є можливість застосовувати шаблони оформлення слайдів та колірні схеми, а також міняти порядок, розміри, контури і заливку, формувати, редагувати текст усіх елементи слайдів конструктора. Крім того програма надає можливість вести облік часу проходження тесту, з можливістю його обмеження. Також передбачено можливість представлення детальних підсумків тестування в прихованому текстовому файлі, завдяки чому можна проконтролювати результати тестування не лише на робочому місці, а й віддалено через локальну мережу, здійснити автоматичну обробку, узагальнити результати через «Менеджера тестування».

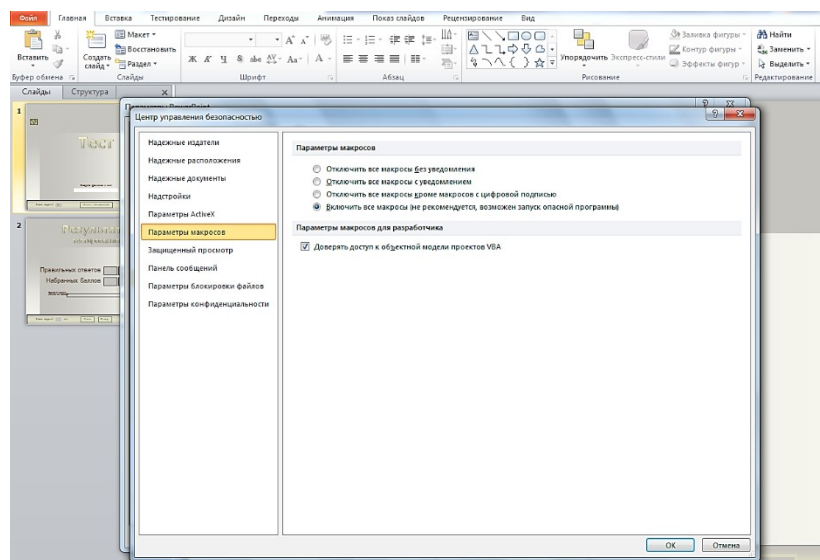

Рисунок 1.7. Програма Microsoft PowerPoint

MS Word – програма для створення та редагування текстових документів, яка надає можливості для створення тестових завдань (Рис. 1.8). Тести в редакторі створюються за допомогою панелі Форми. Завдання можуть бути побудовані у таких варіантах: текстова відповідь, вибір однієї правильної відповіді, множинний вибір (при їх виконанні учні повинні вибрати правильні твердження та відмітити їх відповідними маркерами). В текстовому документі є можливість

поставити захист, що дозволить мати доступ лише до внесення даних тільки в поля форм, таким чином даючи відповіді на питання тесту. Таке тестове завдання вчитель може роздрукувати та використати безпосередньо на уроці, без використання електронних засобів. Проте недоліком такого тесту є відсутність можливості автоматизованої перевірки та ведення аналітики тестування.

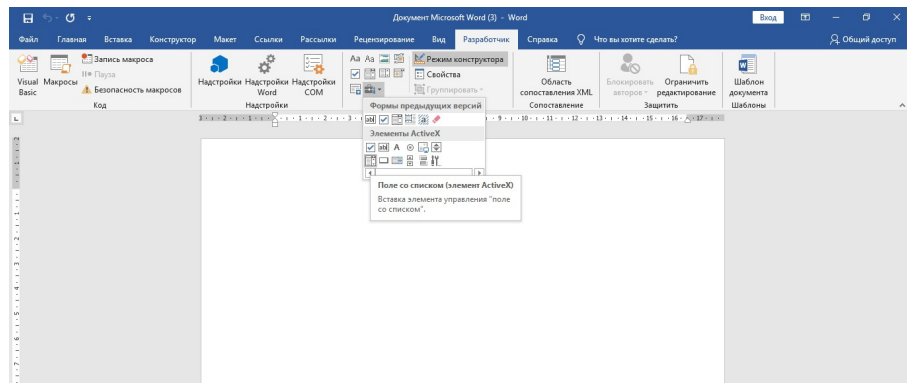

Рисунок 1.8. Програма Microsoft Word

Отже, для створення засобів контролю знань існує велика кількість електронних ресурсів, які дозволяють здійснити перевірку навчальних досягнень учнів як онлайн так і офлайн, використовуючи для цього різні типи завдань - тести, розгорнуті відповіді, вікторини, ігри тощо. При цьому вони дозволяють не тільки швидко і ефективно перевірити рівень засвоєння учнями матеріалу, але й автоматично конструювати статистику успішності за підсумками проведених робіт. Проте розробка електронних засобів контролю та організація перевірки знань учнів потребує від учителя певних навичок та досвіду використання відповідних електронних контролюючих програм. З огляду на це вважаємо за необхідне розглянути можливості формування таких навичок у процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів.

РОЗДІЛ 2

Методичні основи підготовки майбутніх учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів

2.1 Підготовка майбутніх учителів початкових класів до здійснення контрольної-оцінювальної діяльності молодших школярів

Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів відбувається на підставі Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науковотехнічну діяльність» та інших нормативно-правових документів. Поняття «професійна підготовка» трактується як формування вмінь та збагачення знань з метою прискореного набуття навичок, що необхідні майбутнім фахівцям для виконання професійної діяльності [38, с. 363]. Гончаренко С. стверджує, що «професійна підготовка – це сукупність знань, навичок і вмінь, оволодіння якими дає змогу формувати готовність до професійної діяльності тобто зумовлює певний рівень кваліфікації фахівця» [8, с. 275].

Підготовку до професійно-педагогічної діяльності науковці радять розглядати в двох аспектах: як процес підготовки, навчання та виховання майбутніх учителів у закладі вищої освіти, та як результат такої підготовки, тобто готовність до здійснення ними професійно-педагогічної діяльності, рівень оволодіння певними професійними знаннями, уміннями й навичками, сформованість професійно значущих якостей особистості. При цьому, як зазначають дослідники, професійна підготовка студентів зорієнтована на «засвоєння загальнотеоретичного, спеціального, психолого-педагогічного, науково-дослідного, культурологічного та практико-педагогічного блоків освітнього процесу, завдяки яким формується система загальних міжпредметних і часткових

професійнопедагогічних знань, способів діяльності та умінь творчо оперувати ними під час виконання проблемних завдань» [44].

Під професійною підготовкою майбутніх учителів початкових класів розуміємо як систему, мета якої полягає у формуванні теоретичної та практичної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності, яка виявляється в опануванні ними знань із психологопедагогічних та фахових дисциплін, а також формуванні в них практичних умінь та навичок їх застосування, набутті мінімального досвіду професійної діяльності; як систему, спрямовану на розвиток особистісних професійних якостей, розкриття творчого потенціалу особистості майбутнього вчителя.

Різними аспектами професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів була приділена значна увага відчизняних та зарубіжних вчених. Теоретичні та методологічні засади підготовки майбутніх учителів досліджували Авраменко К., Амонашвілі Ш., Бондар В., Савченко О., Сухомлинського В. Програмно-методичному забезпеченню підготовки вчителів початкової школи присвячені дослідження Байбари Т., Бібік Н., Богдановичем М., Вашуленком М., Гриньовою М., Козака М. та ін. Питанням формування готовності майбутніх педагогів до використання комп'ютерної техніки, підготовки вчителів початкових класів у галузі інформаційних технологій присвячено дослідження Гунька С., Доніної І., Жалдака М., Левшина М., Листопад Н., Майбороди О., Тадіян С., О.Є.Трофімова, Шакотька В., Шиман О. та ін.

Одним із важливих складників професійної підготовки вчителя початкових класів є підготовка до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів, адже перевірка результатів навчання – обов'язковий компонент освітнього процесу. При цьому система контролю й оцінювання навчальної діяльності молодших школярів не обмежується перевіркою знань з певних навчальних предметів, а має за мету

розвинути у дітей вміння самоперевірки та самоконтролю, вміння здійснювати критичну оцінку власної навчальної діяльності, знаходити помилки та методи їх усунення [4].

Формування готовності майбутніх педагогів до організації контролю за навчальною діяльністю учнів початкових класів досліджувала Завіна В., Івлієва О. визначила підхід до критеріально-орієнтованого тестування у системі формування професійної готовності учителя в початкових класах. Булах І. досліджено теорію та методику комп'ютерного тестування [3].

У дослідженні Кутепової Л. з'ясовано, що підготовка майбутніх учителів до проведення педагогічного контролю та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів повинна зосереджуватись на трьох аспектах: 1) мотивація оцінювальної діяльності (оскільки схвальні судження учителя викликають в учнів позитивні емоції, розвиваються пізнавальні інтереси, підвищують зацікавленість до процесу та змісту навчання); 2) глибокі теоретичні знання про неї (навчально-пізнавальна діяльність учнів, спрямована на свідоме і міцне оволодіння знаннями, способами виконання навчальних дій, процесом засвоєння знань та сприймання навчальних відомостей органами чуття); 3) професійно-практичні вміння та навички (виконання контрольних дій учні можуть здійснювати тільки після того, як опанували теорію, засвоїли знання) [22, с. 196]. З огляду на це можна виділити відповідні компоненти професійної готовності майбутнього вчителя до контролю й оцінювання успішності учнів. Так мотиваційний компонент професійної готовності майбутнього вчителя до контролю й оцінювання успішності учнів полягає в усвідомленні значущості контрольної-оцінювальної діяльності, що ґрунтується на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень учня, а не ступеня його невдач; необхідності вдосконалення своїх знань, умінь та навичок. Змістовний компонент передбачає глибокі знання психолого-педагогічних основ контролю та

оцінювання навчальних досягнень учнів (знання об'єктів, мети, цілей, результатів, функцій, критеріїв, видів, форм, методів контролю й оцінювання тощо). Практичний компонент професійної готовності майбутнього вчителя до контролю й оцінювання успішності учнів передбачає уміння та навички організації процесу контролю та оцінювання, аналізу й корегування його результатів [2]. При цьому науковці Балл Г., Дмитерко-Карабин Х. вважають найголовнішим компонентом саме «мотиваційний», оскільки у мотиваційній готовності до професійної діяльності виокремлюють такі складники як: позитивне ставлення до діяльності, інтерес до неї, потреба в діяльності, усвідомлена мотивація прагнень до цієї діяльності, професійна спрямованість, орієнтація на цінності професійної діяльності та мотивація досягнень у професійній сфері [1; 14].

Організація контролю за навчальною діяльністю учнів складний та відповідальний процес, який потребує дотримання низки педагогічних вимог. Так контроль має носити індивідуальний характер, тобто вимагає здійснення контролю за діяльністю кожного учня, за його особистими навчальними досягненнями. Контроль повинен бути систематичним, регулярним, здійснюватися на всіх етапах освітнього процесу при цьому органічно поєднуючись з іншими видами навчальної діяльності молодших школярів. З метою забезпечення реалізації навчальної, виховної, розвивальної функцій контролю, підвищення інтересу учнів до його проведення й результатів він має здійснюватися у різноманітних формах [5, с. 109]. Контроль має бути всебічним, тобто охоплювати всі розділи програми, та забезпечувати перевірку як теоретичних знань, так і практичних вмінь учнів. Однією з обов'язкових вимог під час організації контролю є об'єктивність, що передбачає виключення суб'єктивних, помилкових оціночних судження учителя, унеможливлення упередженого відношення до молодших школярів тощо. Крім того, контроль за навчальною діяльністю учнів має

здійснюватися з урахуванням особливостей навчального предмету, та особистих якостей дітей, що вимагає від вчителя педагогічного такту, вибору адекватної методики контролю тощо [4].

Таким чином, у процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації контролю навчальних досягнень молодших школярів слід зосередити увагу саме на засобах і формах контролю, що здатні задовольнити окреслені вимоги. Саме впровадження електронних засобів контролю вважаємо одним із оптимальних шляхів для задоволення зазначених вимог.

Адже, як зазначає Деордиця Ю. електронних контроль навчальних досягнень, зокрема у формі тестування надає переваги як учням, так і самим вчителям оскільки забезпечує: «стандартизованість; індивідуальність процедури контролю; оперативність статистичної обробки результатів контролю; доступність повної інформації про результати; можливість швидко перевірити знання великої кількості учнів, за різними темами; дає змогу педагогу проводити миттєвий аналіз і корекцію процесу навчання, звільняє його від виконання трудомісткої й рутинної роботи з організації масового контролю; забезпечує всебічну і повну перевірку; забезпечує можливості самоперевірки учнем засвоєння матеріалу у зручному для нього режимі роботи; доступність і рівноправність всіх учасників тестування тощо» [11, с. 229].

На переконання Суховірського О. готовність учителя початкової школи до комп'ютерної діагностики містить такі складники: «вміння використовувати комп'ютерну техніку; знання основ тестології та вміння складати тести; вміння проводити уроки з комп'ютерною підтримкою; знання санітарно-гігієнічних та психо-фізіологічних вимог використання комп'ютерної техніки в початковій школі; вміння здійснювати аналіз отриманих результатів та виробляти відповідні управлінські рішення» [41]. Таким чином, підготовка майбутніх учителів початкових класів до

створення електронних засобів контролю знань не може здійснюватися в межах лише якоїсь однієї дисципліни, а потребує комплексного підходу.

Для ефективного використання електронних засобів, у процесі підготовки майбутніх учителів до здійснення контрольної-оцінювальної діяльності необхідно створити ряд умов: морального стимулювання (з підвищенням рівня мотивації до інформаційної компетентності); методичні (ефективність використання електронних засобів можливо на конкретній наочній та методичній базі); наявність і ефективність використання програмних засобів та онлайн сервісів (проведення систематичної роботи з відстеження нових електронних засобів навчання та тестуючих програмних засобів); теоретично обґрунтувати дидактичні вимоги до організації професійної діяльності вчителя, що зумовлюється різноманітністю функцій, видів, способів контролю, які визначають напрями вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів, зокрема і в контексті готовності до організації контролю знань учнів. Тому така підготовка визначається індивідуальним характером контролю й оцінювання успішності учнів, повинна сприяти зменшенню психологічного напруження учнів, налаштовувати на створення комфортних умов до повнішого виявлення індивідуальних можливостей учнів та об'єктивного оцінювання. За допомогою електронних засобів учитель має можливість реалізувати всеосяжність контрольної-оцінювальної діяльності: повноту, всебічність, охоплення різних розділів та тем, встановлення зв'язку з усіма видами діяльності учнів під час уроку. Вчитель має ширше використовувати дидактичну наочність, тестові завдання, інтерактивні завдання, дидактичні ігри тощо. Методична різноманітність контрольної-оцінювальної діяльності майбутніх учителів початкових класів полягає у використанні різних видів контролю, форм, методів і засобів, зокрема і електронних. З огляду на це постала необхідність дослідити стан підготовки майбутніх

учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів.

2.2. Аналіз сучасного стану та результативності підготовки майбутніх учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів

З метою дослідження стану та результативності підготовки майбутніх фахівців початкової освіти до розробки електронних засобів контролю навчальних досягнень молодших школярів в межах констатувального етапу педагогічного експерименту нами було проведено аналіз нормативних документів, що регулюють процес підготовки майбутніх учителів початкових класів до професійної діяльності. Так ми проаналізували освітньо-професійну програму «Початкова освіта» з підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, розміщену на сайті педагогічного факультету Херсонського державного університету [29]. Відповідно до освітньо-професійної програми ми визначили, які програмні компетентності найбільшою мірою відображають предмет нашого дослідження, тобто стосуються організації контролю знань учнів за допомогою електронних засобів. Таким чином серед загальних компетентностей ми виокремили інформаційно-комунікаційну, оскільки вона передбачає здатність до застосування комп'ютерних технологій для розв'язання задач професійної діяльності вчителя [29].

Поміж фахових компетентностей нами було виділено перш за все дидактичну – як здатність майбутнього вчителя вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, та спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання [29]. Саме ця компетентність виражає здатність педагога підбирати ефективні форми, методи та засоби контролю знань молодших школярів. Неодмінно, предмету нашого дослідження стосується і методична

компетентність, що виявляється у здатності ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти [12]. Оскільки контроль навчальних досягнень учнів здійснюється в межах кожного навчального предмета, що відображає певну освітню галузь. І, відповідно, технологічна компетентність, складником якої є ІКТ-компетентність [29]. Саме ця компетентність, на наш погляд, виражає здатність майбутнього вчителя до створення та використання електронних засобів контролю знань учнів.

Аналізуючи програмні результати навчання, описані в освітньо-професійній програмі, ми помітили, що кожен з них так чи інакше може бути відображений при створенні електронних засобів контролю навчальних досягнень молодших школярів, проте найбільше ми виділили: знання змісту нормативних документів, що регламентують початкову освіту (зокрема критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи) (ПРН 6) та проведення моніторингу якості навчальних досягнень учнів з певної теми, здійснення контролю і оцінювання згідно з критеріями оцінювання та у відповідності до Державних вимог до рівня навчальних досягнень учнів, що визначені у програмі з певного предмету (ПРН 11) [29].

Зіставивши отримані дані з матрицею відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми та матрицею забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам освітньої програми, що подані в освітньо-професійній програмі, ми з'ясували перелік навчальних дисциплін в межах яких найбільшою мірою відбувається формування окреслених компетентностей, та забезпечуються виділені нами результати навчання. Так, з обов'язкових компонентів освітньої програми до цього переліку увійшли загальні основи педагогіки та методики навчання окремих

освітніх галузей. Оскільки саме в межах вивчення загальних основ педагогіки студенти знайомляться з поняттям та видами контролю, формами й засобами його організації, а також нормативними документами, що описують вимоги до рівня навчальних досягнень молодших школярів та критерії їх оцінювання. Вже у процесі вивчення фахових методик, майбутні вчителі початкових класів вивчають особливості здійснення контролю навчальних досягнень молодших школярів з кожного навчального предмета. Проте, аналіз робочих програм вказаних навчальних дисциплін показав, що у змісті курсів акцент робиться на методи, засоби контролю та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з цих дисциплін та вказується на можливості використання електронних засобів контролю. Натомість створення таких засобів у процесі вивчення цих дисциплін, відповідно до програм курсів, не передбачено.

Щодо вибіркового компонентів освітньої програми, нами виділено такі навчальні дисципліни як сучасні інформаційні технології навчання, критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи, моніторинг успішності молодших школярів засобами комп'ютерних технологій, а також низка дисциплін, що забезпечують спеціалізації. Саме в межах вивчення курсу «Моніторинг успішності молодших школярів засобами комп'ютерних технологій» здійснюється безпосередня підготовка майбутніх педагогів до створення електронних засобів контролю, про це свідчить аналіз робочої програми дисципліни. Дана дисципліна запланована для вивчення студентами у 7 семестрі, на її опанування передбачено 3 кредити. Проте, зазначимо, що вказані дисципліни є вибілковими, тому вивчаються не всіма студентами.

З огляду на це, в рамках констатувального етапу експерименту, ми провели опитування серед студентів четвертого курсу спеціальності Початкова освіта заочного відділення, метою якого було з'ясувати чи володіють вони навичками створення електронних засобів контролю

навчальних досягнень молодших школярів. Так у процесі опитування було з'ясовано, що більшість студентів обізнані про можливості використання з метою контролю та оцінювання знань учнів електронних засобів, проте лише третина студентів володіють навичками створення таких засобів. Серед програмних засобів, які вони самі використовували для створення засобів контролю, або про можливості використання яких знають, студенти в основному зазначили LearningApps, Google Classroom, Google Forms, Moodle. Натомість всі опитані студенти вказали, що розуміють переваги використання у процесі контролю навчальних досягнень молодших школярів електронних засобів. 80% респондентів зазначили, що мають потребу у підвищенні своїх навичок з розробки таких засобів. У зв'язку з отриманими даними постала потреба у створенні методичних рекомендацій для майбутніх учителів початкових класів щодо розробки електронних засобів контролю навчальних досягнень молодших школярів.

2.3. Організація та результати експериментального дослідження

У ході констатувального етапу педагогічного експерименту було з'ясовано, що більшість студентів усвідомлюють можливості та переваги впровадження електронних засобів контролю навчальних досягнень учнів у освітніх процес початкової школи, проте не мають достатніх навичок для створення таких засобів. Крім того, аналіз нормативних документів, що регулюють процес підготовки майбутніх учителів засвідчив, що підготовка фахівців до здійснення контрольної-оцінювальної діяльності, зокрема з використанням електронних засобів контролю, відбувається у процесі вивчення низки дисциплін, що передбачають загально педагогічну підготовку, опанування фахових методик та вивчення інформаційних технологій. З огляду на це ми

провели початковий зріз знань у вигляді контрольної роботи (Додаток Б), що містила питання стосовно контрольної-оцінювальної діяльності вчителя початкових класів. У діагностуванні взяли участь студенти четвертого курсу педагогічного факультету спеціальності Початкова освіта, заочної форми навчання. Оскільки в експерименті взяли участь дві групи умовно ми розподілили студентів 221 групи до експериментальної групи (ЕГ), яка включала 19 осіб, та студентів 431 групи – до контрольної (КГ) чисельністю 16 осіб. Можливість такого розподілу була підтверджена результатами контрольної роботи, оскільки перевірка виявила приблизно однакові результати розподілу студентів обох груп за рівнями навчальних досягнень, що відображені в діаграмі (Рис.2.1).

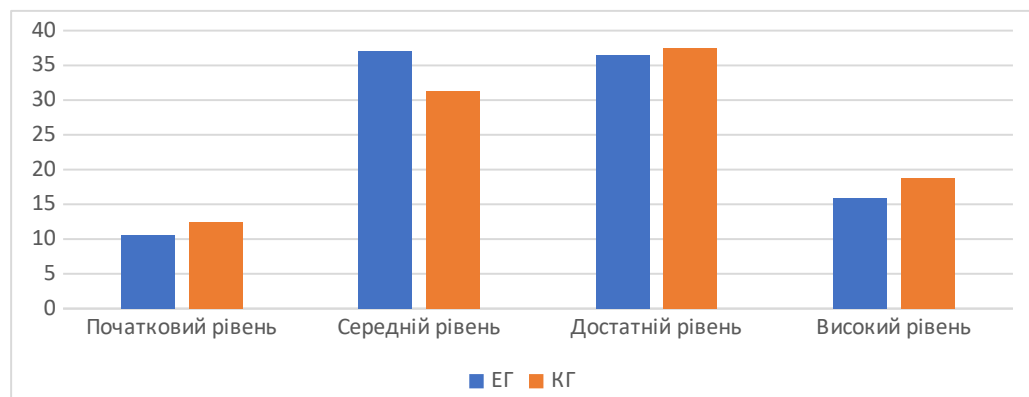

Рисунок 2.1 Розподіл студентів за рівнями навчальних досягнень

Навчання студентів контрольної групи здійснювалося традиційно, щодо студентів експериментальної групи, їм було запропоновано розроблені нами методичні рекомендації щодо створення електронних засобів контролю знань учнів початкових класів. Зазначені рекомендації містили детальні вказівки створення завдань для перевірки знань учнів за допомогою низки програмних засобів, проаналізованих нами в пункті 1.3, а саме Майстер-Тест, LearningApps, Online Test Pad, Classroom, Google форми, MyTest, MS PowerPoint та MS Word. Наведемо фрагмент методичних рекомендацій.

Методика створення електронних тестових завдань за допомогою сервісу «Майстер-Тест»

1. Перейти за покликанням <https://master-test.net>. Для реєстрації в системі слід вписати ім'я, прізвище, електронну адресу і пароль, далі підтвердити реєстрацію, вказати роль (викладач або студент) (Рис. 2.2).

Рисунок 2.2 Реєстрація в системі «Майстер-Тест»

2. Для створення тесту натиснути «Створити перший тест зараз» або в розділі «Мої тести» на «Створити новий тест» (Рис.2.3)

Рисунок 2.3 Створення тесту в системі «Майстер-Тест»

3. Для створення запитань тесту в новому вікні вгорі слід записати текст питання і при необхідності додаткову роз'яснювальну інформацію. Далі слід обрати тип питання, а саме: одну правильну відповідь, кілька відповідей, слово, номер або відповідність. Чисельність рядків з

варіантами відповідей є можливість збільшити, натиснувши на «Додати відповідь». «Вага питання» показує кількість балів за кожне запитання. У віконцях навпроти треба відмітити правильну відповідь. В кінці натиснути «Готово» і перейти до наступного питання (Рис.2.4).

The screenshot shows the 'Master-Test' program interface for creating a test question. The form is organized as follows:

- Заголовок Запитання:** Синтаксис - це розділ науки про мову, що вивчає:
- Додатково**
- Додатковий текст:** Це завдання можна виконати усно.
- Медіа Контент**
  -
- Вказати джерело інформації**
- Тип запитання:** Кілька Відповідей
- Відповідь**
  - будову слова;
  - звуки мовлення;
  - речення і словосполучення.
  -
- Вага Питання:** 2
-
- Navigation: | →

Рисунок 2.4 Створення запитання тесту у програмі «Майстер-Тест»

4. Щоб зареєструвати учнів, в розділі «Мої студенти» треба клікнути на зелену кнопку в верхній частині вікна з написом «Додати студента (отримати код)». Всі учні повинні заздалегідь зареєструватися через свою електронну пошту. Учитель має надіслати запрошення у свою групу на електронну адресу учня або надати свій код викладача (Рис.2.5).

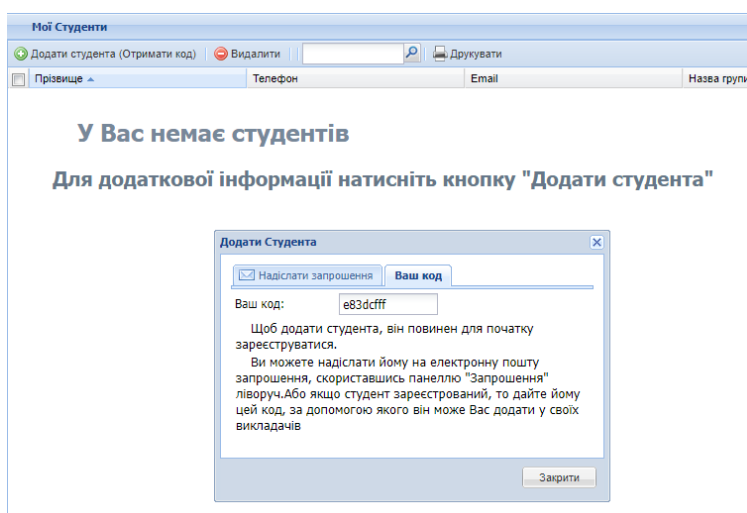

Рисунок 2.5 Реєстрація учнів у програмі «Майстер-Тест»

5. Для активації тесту слід вибрати функцію «Активувати тест». Обрати спосіб тестування: провести онлайн, опублікувати його в своєму профілі або завантажити готовий файл з тестом і користуватися ним під час очних уроків (Рис. 2.6).

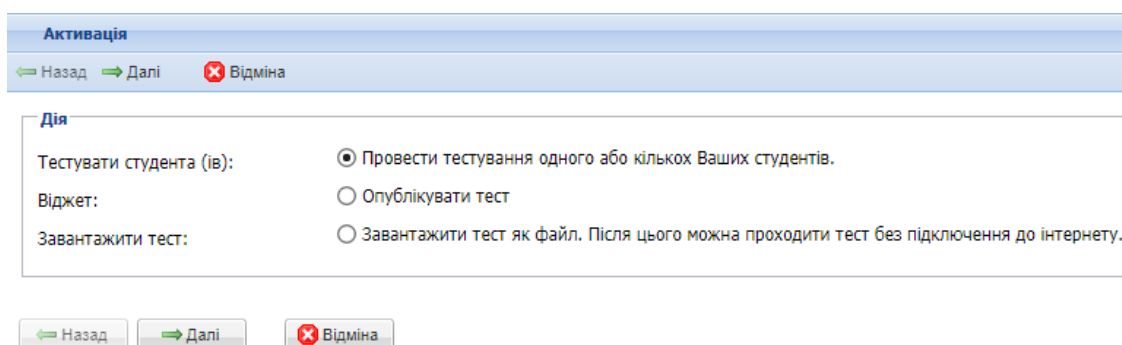

Рисунок 2.6 Активация тесту у програмі «Майстер-Тест»

6. За потреби роздрукувати створені тестові матеріали і результати учнів, що зберігаються у профілі вчителя на сайті.

Повний текст методичних рекомендацій щодо створення електронних засобів контролю знань учнів початкових класів подано у додатку В.

Студентам експериментальної групи було запропоновано самостійно опрацювати зміст методичних рекомендацій, які були їм надані заздалегідь в електронному вигляді. При самостійному опануванні студенти мали можливість отримати консультацію чи практичну допомогу по роботі з будь-яким із зазначених сервісів.

Продемонструвати засвоєні навички створення електронних засобів контролю знань студенти мали змогу в межах вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Математика». Так, студентам ЕГ було запропоновано розробити завдання тематичної контрольної роботи для підсумкового контролю знань учнів 4-го класу з математики використовуючи один із програмних засобів, описаних у методичних рекомендаціях. Зазначимо, що студенти КГ отримали аналогічне завдання, але без вимоги використання електронних засобів.

Студенти обох груп впоралися із завданням. Проте, зауважимо, що при оцінці результатів експерименту та аналізі розроблених студентами тестів ми не робили акцент на перевірці їх знань з методики навчання математики чи дидактики. Проте оцінювання розроблених контрольних робіт показало дещо вищий рівень у студентів ЕГ порівняно з КГ (Рис. 2.7).

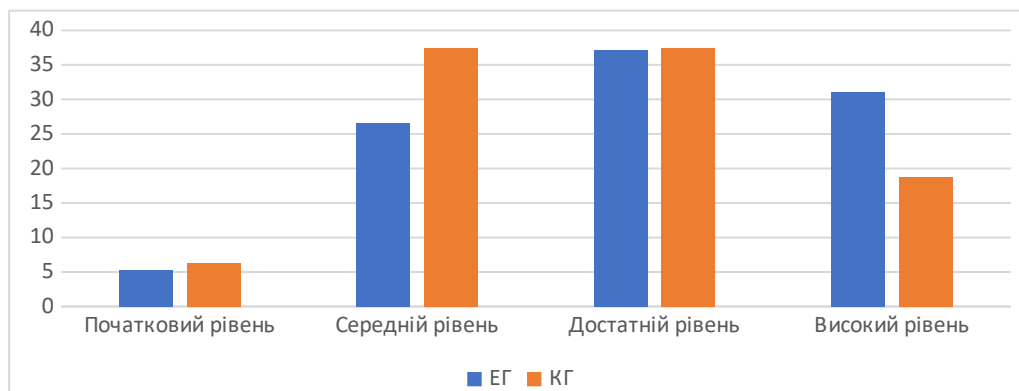

Рисунок 2.7 Розподіл студентів за результатами прикінцевого зрізу

Натомість було відзначено, що учасники ЕГ, які створювали електронні завдання використовували у своїх варіантах контрольних робіт різноманітніші форми роботи, та зокрема включили більше видів завдань. На наш погляд це зумовлено тим, що програми, з якими вони працювали у процесі роботи з методичними рекомендаціями дозволили їм розширити свої знання, зокрема, і про види тестових завдань, а приклади вправ, що пропонують деякі з них (наприклад, LearningApps)

надихнули студентів до використання більш креативних завдань та цікавої форми подачі стандартних запитань.

Щодо програм чи сервісів, яким надавали перевагу студенти, було також помічено, що більшою популярністю користувались саме онлайн середовища, зокрема ті, які мають пропонують приклади готових вправ, що можуть бути використані як зразок для розробки власних завдань (наприклад, LearningApps, Online Test Pad). Розподіл електронних ресурсів, що були обрані студентами ЕГ для розробки тесту представлено на діаграмі (Рис. 2.8).

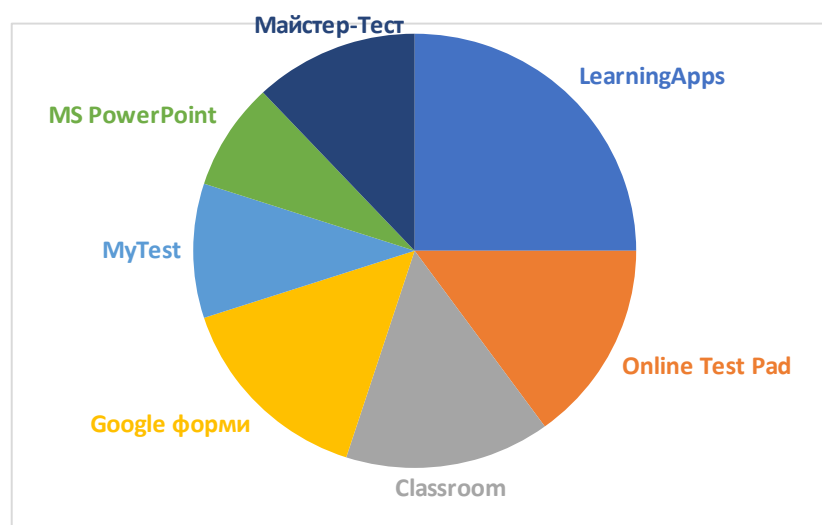

Рисунок 2.8. Розподіл електронних ресурсів, що були обрані студентами ЕГ для розробки тесту

З метою забезпечення валідності, об'єктивності та надійності даних формувального етапу педагогічного експерименту в дослідженні ми використали єдині критерії діагностики рівнів сформованості компонентів готовності майбутніх учителів початкових класів до створення та використання засобів контролю знань учнів (зокрема електронних): мотиваційного, змістового, практичного (таблиця 2.1), зміст яких розкрито у п. 2. 1. нашого дослідження.

Таблиця 2.1

Діагностика рівнів сформованості готовності майбутнього майбутніх учителів до створення засобів контролю знань учнів

Структурні компоненти готовності	Об'єкт діагностики	Критерії діагностики	Методи дослідження
Мотиваційний	Ставлення до педагогічної діяльності; Мотиви, які визначають перебіг педагогічної діагностики в цілому	Позитивне ставлення та зацікавленість педагогічною діяльністю в цілому; самооцінювання готовності до педагогічного контролю знань учнів; усвідомлення особистісного якісного процесу оцінювання навчальних досягнень учнів; усвідомлення професійної діяльності учителя у процесі педагогічного контролю; сформованість потреби оволодівати методикою педагогічної діагностики.	Опитування, бесіда, спостереження за студентами
Змістовий	Контроль за якістю знань	повнота; глибина; гнучкість; узагальненість.	контрольна робота; аналіз робіт на знання психологопедагогічних та фахових методик.
Практичний	Рівень сформованості умінь створювати засоби контролю	Усвідомлення мети та способу діяльності; повнота сформованості умінь; послідовність діагностичних умінь; час виконання.	опитування, спостереження за діяльністю студентів; створення тестових завдань, бесіди зі студентами, викладачами.

Керуючись встановленими сутнісними характеристиками та структурою готовності майбутніх учителів до педагогічного контролю, з урахуванням результатів констатувального експерименту, визначено рівні сформованості досліджуваної якості в студентів експериментальної і контрольної груп.

Мотиваційний компонент, який ґрунтується на внутрішній позитивній мотивації до професійної діяльності та, зокрема, організації контрольної-оцінювальної. Тому першим завданням підсумкової діагностики було визначення загальної професійно-педагогічної

спрямованості та мотивації до створення та використання засобів контролю в ЕГ та КГ, в процесі чого студенти визначали ступінь важливості окремих мотиваційних чинників у реалізації педагогічної діяльності в аспекті організації контролю знань учнів (представлено в таблиці 3.2).

Таблиця 3.2

Динаміка мотивації студентів до організації контролю у ЕГ та КГ (у %)

Види мотивації	Констатувальний зріз		Підсумковий зріз	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Внутрішня	15,9	18,75	42,2	18,75
Зовнішня	26,5	25	37,1	31,25

Одержані результати свідчать про те, що у ЕГ показники внутрішньої мотивації на кінець експерименту значно вищі, порівняно з початком експерименту (відповідно – 15,9 % та 42,2 %). У студентів КГ цей показник не зазнав змін. В ЕГ збільшилася кількість студентів, які розглядали майбутню педагогічну діяльність в можливості самореалізації та задоволенні від процесу й результатів (37,1 %, на противагу 26,5 %). Серед студентів КГ зросла кількість проявів зовнішньої мотивації, яка виявляється в бажанні уникнути критики, зауважень – 31,25 %, порівняно з 25 % на етапі попередньої діагностики.

З огляду на те, що визначальним показником, за яким істотно відрізнявся процес навчання в ЕГ та КГ було впровадження розробленої методики, доходимо до висновку, що має позитивну динаміку зростання рівня готовності до організації контролю знань учнів після експериментального навчання студентів, змінюється загальна професійна мотивація та мотивація до здійснення контрольно-оцінювальної діяльності майбутніх учителів початкових класів. Таким чином, впроваджені методичні рекомендації у процес підготовки майбутніх педагогів до контрольно-оцінювальної діяльності з

використанням електронних засобів контролю виявили свою ефективність на формування мотиваційного компонента.

Діагностичні зрізи рівнів сформованості змістового компонента готовності студентів проводилися паралельно в ЕГ та КГ. На констатувальному та підсумковому етапах діагностики студенти експериментальної та контрольної груп виявили такі показники (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3

Динаміка сформованості змістового компонента (у %)

Компонент готовності змістовий	Групи	Констатувальний зріз				Підсумковий зріз			
		П	С	Д	В	П	С	Д	В
	КГ	12,5	31,25	37,5	18,7	12,5	25	43,75	18,75
	ЕГ	10,6	37,1	36,4	15,9	5,3	20,7	42,2	31,8

Як видно з таблиці, у підсумку 31,8 % студентів ЕГ продемонстрували високий рівень сформованості змістового компонента готовності до контрольної-оцінювальної діяльності, тоді як на початку експерименту цей показник мав значення 15,9 %. У КГ ця динаміка була значно нижчою і на підсумковому етапі дослідження високий рівень мали лише 18,75 % студентів. Здобуті дані діагностичного зрізу є підтвердженням позитивного впливу експериментального навчання на формування змістового компонента готовності майбутніх учителів до здійснення контрольної-оцінювальної діяльності. Хоча в нашому випадку такий ефект є скоріше додатковим, оскільки студенти мали змогу лише удосконалити свої знання про види контролю, види тестових завдань тощо керуючись розробленими рекомендаціями.

Дані діагностики рівнів сформованості практичного компонента представлено у таблиці 3.4. Дані таблиці вказують на перевагу сформованості практичного компонента в студентів експериментальної групи. На початок експерименту зафіксовано приблизно однакові

показники рівнів практичною складової готовності в контрольних та експериментальних групах. Підсумкове дослідження виявило значне їх зростання в умовах експериментального навчання.

Таблиця 3.4

**Динаміка сформованості практичного компонента готовності
(у %)**

Компонент готовності	Групи	Констатувальний зріз				Підсумковий зріз			
		П	С	Д	В	П	С	Д	В
практичний	КГ	37,5	31,2	25	6,25	31,25	37,5	25	6,25
			5						
	ЕГ	37,1	36,4	15,9	10,6	5,3	15,4	42,2	37,1

Так, високого рівня сформованості практичного компонента досягли 37,1 % студентів ЕГ та лише 6,25 % КГ. Ці показники дають підстави для висновків про ефективність впровадженої експериментальної методики на формування практичного компонента готовності майбутніх учителів до організації контрольної-оцінювальної діяльності, а саме розробки завдань для здійснення контролю. Отримані значення є цілком логічними, оскільки саме на практичний компонент була спрямована дія методики, так як розроблені методичні рекомендації стосувалися створення електронних засобів контролю навчальних досягнень. В цілому порівняння даних дозволяє зробити висновок про позитивний вплив розробленої методики на всі складники готовності майбутніх учителів початкових класів до організації контрольної-оцінювальної діяльності, зокрема до створення електронних засобів контролю знань молодших школярів.

Отже, аналіз проведеного дослідження спонукає до висновку, що створення електронних засобів контролю навчальних досягнень учнів початкової школи є складним багатограничним процесом, що потребує від педагога ґрунтовних знань з педагогіки, психології, фахових методик та володіння технічними навичками роботи з певними програмними засобами та онлайн сервісами. Розроблені методичні рекомендації щодо

створення електронних засобів контролю знань учнів початкових класів сприяють підвищенню рівня підготовки майбутніх учителів початкових класів до створення електронних контролюючих завдань, що доводить ефективність їх впровадження в освітній процес ЗВО.

ВИСНОВКИ

Контроль знань учнів початкових класів є одним зі складників освітнього процесу, а отже підготовка майбутніх учителів до організації контрольної-оцінювальної діяльності, зокрема до створення засобів контролю знань молодших школярів, - один із важливих напрямів професійної підготовки майбутніх педагогів. З огляду на виклики, що постали перед початковою ланкою освіти, пов'язані з реформою початкової школи, діджиталізацією, впровадженням змішаного навчання тощо, набуває актуальності з метою контролю навчальних досягнень молодших школярів використання електронних засобів, що, в свою чергу, зумовлює потребу у підготовці педагогів до створення таких засобів. У дослідженні розглянуто проблему підготовки майбутніх учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів та здійснено теоретичне обґрунтування й експериментальну перевірку методики такої підготовки у процесі професійної підготовки студентів спеціальності Початкова освіта.

Результати проведеного дослідження дають підстави зробити такі висновки:

1. Аналіз науково-методичної літератури та нормативних документів початкової та вищої педагогічної освіти спонукав до розуміння змісту контролю у виявленні, вимірюванні та оцінюванні навчальних досягнень учнів, які структуровані в програмах, і представлені у вимогах до здійснення контролю й оцінювання за предметами. Серед основних функцій контролю навчальних досягнень учнів виділяють: діагностувальну, мотиваційну, коригувальну, прогностичну, навчальноперевірювальну, розвивальну, виховну. Складниками контролю є перевірка та оцінювання результатів навчальної діяльності учнів. Перевірка може здійснюватися різними методами, вибір яких залежить від навчального предмета й вікових

можливостей учнів та має застосовувати завдання різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення, оцінки тощо. Відповідно до нормативних документів, у початковій школі застосовують поточний та підсумковий види контролю, що здійснюють шляхом поточної та підсумкової перевірки й оцінювання. Оцінювання результатів навчальних досягнень молодших школярів відбувається у вигляді формувального та підсумкового вербально (1-2-й клас) та за рівневою шкалою (3-4-й клас).

2. «Методичними рекомендаціями щодо оцінювання результатів навчання учнів третіх і четвертих класів Нової української школи» передбачено можливість здійснення контролю знань школярів у вигляді тестування в електронному форматі, що цілком виправдано сучасними реаліями – цифровим поколінням дітей, глобальними процесами діджиталізації, впровадженням дистанційного та змішаного навчання тощо. Перевагами такої форми контролю для вчителя є: неупередженість, можливість створення банків даних результатів тестувань та гнучкої системи тестування, швидкість проведення тесту, протоколювання, можливість за короткий проміжок часу отримати об'єктивну картину рівня засвоєння матеріалу, та за потреби вчасно його скоригувати. При цьому учням електронне тестування дозволяє самостійно оцінити свій рівень оволодіння навчальним матеріалом, забезпечує об'єктивність оцінки знань, сприяє зменшенню психологічного напруження учнів, налаштовує на створення комфортних умов до повнішого виявлення їх індивідуальних можливостей. Нами проаналізовано низку електронних ресурсів та виокремлено ті, що можуть бути використані вчителями для створення завдань для контролю знань молодших школярів, а саме: Майстер-Тест, LearningApps, Online Test Pad, Classroom, Google форми, MyTest, MS PowerPoint та MS Word.

3. Аналіз сучасного стану підготовки майбутніх учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів, що здійснювався в ході констатувального етапу дослідження, дозволив визначити недостатній рівень готовності майбутніх учителів до розробки таких засобів. Було виділено компоненти професійної готовності майбутнього вчителя до організації контролю й оцінювання успішності учнів, зокрема за допомогою електронних засобів: мотиваційний, змістовий та практичний. Визначено, що підготовка майбутніх учителів початкових класів до створення електронних засобів контролю знань не може здійснюватися в межах лише якоїсь однієї дисципліни, а потребує комплексного підходу, та передбачає знання загальнопедагогічних дисциплін, фахових методик, інформаційно-комунікаційних технологій. Для ефективного використання електронних засобів, у процесі підготовки майбутніх учителів до здійснення контрольної-оцінювальної діяльності необхідно створити ряд умов: морального стимулювання; методичні; наявність і ефективність використання програмних засобів та онлайн сервісів; теоретично обґрунтовувати дидактичні вимоги до організації професійної діяльності вчителя, що зумовлюється різноманітністю функцій, видів, способів контролю, які визначають напрями вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів, зокрема і в контексті готовності до організації контролю знань учнів.

4. З метою удосконалення підготовки студентів до створення електронних засобів контролю було розроблено та впроваджено в освітній процес Методичні рекомендації для майбутніх учителів початкових класів щодо створення електронних засобів контролю знань молодших школярів. На основі аналізу одержаних експериментальних даних зроблено висновок про ефективність розробленої методики для підготовки майбутніх учителів початкових класів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балл Г. О. Про психологічні засади формування готовності до професійної праці. Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти 1994. 384 с.
2. Біляковська О. Дидактичні вимоги до організації контрольної діяльності майбутнього вчителя. Проблеми підготовки сучасного вчителя № 8 (Ч. 2), 2013.
3. Булах І. Є. Створюємо якісний тест. 2006. 160 с.
4. Валявська А. Підготовка вчителя початкових класів до створення електронних засобів контролю знань учнів. Науково-методичні засади становлення сучасного педагога. Херсон, 2020. Вип.6. С. 45-49.
5. Волошина О. С. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до оцінювання навчальних досягнень учнів. Особистість, сім'я, суспільство: питання педагогіки та психології. 2018. №15 (15). Ч. 2. С. 108–111.
6. Гапченко Н. О. Тестовий контроль – важливий етап підготовки висококваліфікованого фахівця. Нові технології навчання. 2004. С. 171.
7. Гладир В. А. Тестовий контроль за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : http://informatika.udpu.org.ua/?page_id=1293 (дата звернення: 28.02.2020).
8. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Додаткове видання. 1997. 366 с.
9. Давыдов Е. Г. Компьютерная проверка уровня знаний учащихся. Математика в школе. 2004. № 7. С. 57 – 59
10. Деньга, Н. Упровадження методичної системи з підготовки майбутніх учителів початкових класів до використання формувального оцінювання. Імідж сучас. педагога. 2020. № 1. С. 38–44.

11. Деордиця Ю. С. Педагогічні основи організації контролю знань з використанням інформаційних технологій. Наукові праці ДонНТУ. Серія : «Педагогіка, психологія і соціологія». 2013. № 1 (13). С. 224 – 238.
12. Державний стандарт початкової загальної освіти <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
13. Дидактико-методичне забезпечення контролю та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів на засадах компетентнісного підходу: монографія/ Савченко О.Я., Бібік Н.М., Байбара Т.М., Вашуленко О.В., Коваль Н.С., Онопрієнко О.В., Пономарьова К.І., Прищепя О.Ю. К.: Педагогічна думка, 2012. 192 с
14. Дмитерко-Карабин Х. М. Мотиваційна готовність до професійної діяльності як психологічна проблема. Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. 2004. Вип. 9. Ч. II. С. 23 – 32.
15. Зимняя И. А. Педагогическая психология. 2002. 384 с.
16. Калюжна, А. П. Моніторинг результатів навчальної діяльності учнів початкових класів засобами сервісів WEB 2.0. Таврійський вісн. освіти. 2019. № 1. С. 55–62.
17. Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання: навчальнометодичний посібник. 2012. 102 с.
18. Карапузова Н. Д. Шляхи удосконалення контролю навчальнопізнавальної діяльності. Методи і засоби забезпечення інноваційності едукативного процесу в закладах освіти : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф., 24-25 квітня 2008 р. Черкаси. С. 35 – 37.
19. Ключева, Т. М. Особливості формульовального оцінювання в умовах Нової української школи. Таврійський вісн. освіти. 2018. № 4. С. 57–65.
20. Колгатін О. Г. Дидактичні вимоги до засобів автоматизованої педагогічної діагностики. [Електронний ресурс]. Режим

доступу до ресурсу: http://www.nbuuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/znpkhnpu_zntndr/2007_27/11.html.

21. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів 1–2 класів. 2012. 159 с.

22. Кутепова Л. М. Професійна підготовка майбутніх учителів інформатики до оцінювання навчальних досягнень учнів засобами інформаційних технологій. 2006. № 21. С. 193.

23. Листопад, Н. Орієнтовні тексти підсумкових робіт з математики для визначення рівня навчальних досягнень учнів за курс початкової школи. 2015. № 4. С. 21–22.

24. Ляшенко О. І. Педагогічне тестування. Енциклопедія освіти. 2008. С. 652.

25. Мельник О. М. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до діагностичної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. 2002. 21 с.

26. Носенко Т.І. Інформаційні технології навчання: початковий посібник. К.: Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. 184 с.

27. Нова українська школа [Електронний ресурс] : концептуальні засади реформування середньої школи : ухвалено рішенням колегії МОН України 27.10.2016 р. // Урядовий портал : єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Текст. дані. Київ, 2016. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainskashkolacompressed.pdf> (дата звернення: 08.04.2020).

28. Онопрієнко, О. Функції контролю й оцінювання навчальних досягнень молодших школярів у системі уроків. Початкова шк. 2016. № 12. С. 56–57.

29. Освітньо-професійна програма «Початкова освіта». <http://www.kspu.edu/About/Faculty/FEElementaryEdu/komponentOP.aspx>

30. Орієнтовні вимоги до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/pochatkova/vymogy-do-kontorlyu-ta-otsinyuvannya.pdf>

31. Педагогика начальной школы : учеб. пособие. 2000. 400 с.
32. Педагогічна майстерність : підруч. / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. [за ред. І.А. Зязюна]. К. : Вища шк., 2004. 422 с.
33. Петухова Л. Є. Теоретичні основи підготовки вчителів початкових класів в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища : монографія / Петухова Л. Є. Херсон : Айлант, 2007. 200 с.
34. Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222 [Електронний ресурс] : наказ М-ва освіти і науки України від 19.08.2016 р. № 1009 // Законодавство України / Верхов. Рада України. Київ, 2018. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1009729-16#n3> (дата звернення: 09.04.2020).
35. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів другого класу [Електронний ресурс] : наказ М-ва освіти і науки України від 27.08.2019 р. № 1154 // МОН України : [офіц. сайт]. Київ, 2019. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrschool/08/29/2-klas-nush.pdf> (дата звернення: 16.04.2020).
36. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу у Новій українській школі [Електронний ресурс] : наказ М-ва освіти і науки України від 20.08.2018 р. № 924 // МОН України : [офіц. сайт]. Київ, 2018. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/924.pdf> (дата звернення: 16.04.2020).
37. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів третіх і четвертих класів Нової української

школи Наказ МОН № 1146 від 16.09.2020 року. [Електронний ресурс]
https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76726/

38. Психолого-педагогический словарь для учителей и руководителей общеобразовательных учреждений / [под ред. В. А. Мижерикова]. 1998. 544 с.

39. Сергієнко В. П. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань. 2011. 41 с.

40. Співаковський О. В. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі : навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Початкова освіта» / О. В. Співаковський, Л. Є. Петухова, В. В. Коткова. Херсон : Айлант, 2012. 386 с.

41. Суховірський О. В. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. 2005. 303 с.

42. Фідкевич О. Формувальне оцінювання як інструмент підвищення якості навчання / Олена Фідкевич, Наталія Бакуліна // Початкова шк. 2020. № 1. С. 12–14.

43. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. [для студентів вищих педагогічних закладів освіти]. 2002. 528 с.

44. Чернухина М. В. Формирование готовности к профессиональнопедагогической деятельности у будущих воспитателей дошкольных образовательных учреждений в процессе педагогической практики. [Електронний ресурс]. Режим доступа : <http://tsu.tmb.ru/nu/>.

45. Чичук, А. П. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі шкільної освіти. Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія. 2018. Вип. 279. С. 162–167.

ДОДАТКИ

Додаток А

Рекомендації щодо розробки електронних тестових завдань

Практика тестового оцінювання знань свідчить, що найважливішим питанням залишається підготовка тестів. Тестове завдання повинно бути змістовним та мати відповідну структуру. Процес конструювання та оформлення навчальних електронних тестових завдань є досить складним явищем. Виділяють такі основні *вимоги*, яких повинні дотримуватись розробники тестів:

- зміст завдання повинен відповідати програмним вимогам;
- необхідно послуговуватися літературною мовою, не використовувати багатозначних термінів, рідко вживаних слів, сленгу, діалектизмів;
- слід уникати тривіальних завдань, які не викликають жодних труднощів;
- текст завдання формулюється гранично коротко, звільняється від усякого стороннього для розглядуваної проблеми матеріалу;
- у тесті не слід вимагати вибрати неправильну відповідь серед декількох правильних;
- відповідь на одне завдання тесту не повинна містити підказки на інші;
- обов'язково має бути вмотивована шкала оцінювання;
- бажано, щоб завдання формулювалось у вигляді розповідної стверджувальної конструкції з 5-20 слів;
- слід уникати неконкретних виразів типу; «чи можливо», «чи правда, що»; подвійних заперечень «чому не може не»;
- у кожному завданні дистракторів (відповідей) повинно бути від 3 до 5;
- усі дистрактори добираються не довільно, а відповідно до типових помилок, яких допускають учні під час виконання цього завдання;
- тест не повинен з'ясовувати рівень знань, що виходять за межі навчального матеріалу;
- кількість завдань (довжина тесту) для молодших школярів до 20;
- середній час тестування – 20 хв.;
- тестові завдання впорядковуються за зростанням рівня складності;
- будь-яке тестування має передбачати не лише виставлення балів (оцінок), а й аналіз результатів;
- учні незалежно від рівня знань, повинні перебувати в однакових умовах під час тестування;

- бажано створювати різнотипні тестові завдання, що унеможливить одноманітність у роботі, а відповідно дозволить уникнути втоми, звикання дітей працювати з одним видом тестів;

- складність тесту, зазначає Л. Паращенко, має відповідати такому рівню, щоб учень із посередніми знаннями правильно відповів приблизно на половину завдань [10].

Майбутньому учителю необхідно володіти науковими основами складання тестових завдань і дотримуватись таких *підходів*:

1. Основними елементами тестового завдання є: інструкція, тестове завдання, відповіді до завдання, оцінка.

2. Основними методичними вимогами до складання тестових завдань є: зрозумілість інструкції за формою і змістом завдання; логічна форма висловлювання в завданні; наявність у відповідях на завдання дистракторів (правильна відповідь, більш схожа на правильну); наявність в завданні місця для відповідей; єдині правила оцінювання відповідей.

3. Не рекомендується включати до тестових завдань дискусійні запитання і відповіді; завдання, що мають громіздкі формулювання; завдання, що вимагають складних розрахунків за допомогою калькулятора.

4. Методичною вимогою до елементів тестових завдань є інструкція, що визначає подальші дії випробуваного. Інструкція повинна бути сформульована коротко, чітко і ясно, в коротких формах: а. «Визначити правильну відповідь»; б. «Визначити номер правильної відповіді»; с. «Доповнити»; д. «Встановити відповідність»; е. «Встановити правильну послідовність» і т. д. Форма інструкції повинна відповідати формі завдання.

5. Не рекомендується використовувати як правильну відповідь чи дистрактор фрази «жоден варіант відповіді неправильний», «немає правильної відповіді», «усі відповіді правильні», «інколи», «ймовірно».

6. Завдання має бути сформульовано переважно у формі ствердження, грамотно, коротко, чітко, ясно, без повторів, малозрозумілих слів і символів, без використання негативних частинок. Зміст завдання має відповідати програмним вимогам і віковим особливостям учнів, відображати зміст навчання.

7. При складанні завдання можуть бути використані такі прийоми як фасет (грані одного явища, предмета). Цей прийом дозволяє створювати кілька варіантів в одному завданні. Всі елементи фасета повинні належати до однієї дидактичної одиниці. Цей прийом широко використовується для створення тестових завдань з

метою самоконтролю. Стислість – тобто зміст, завдання формулюється як можна коротше і ясніше. У ньому не повинно бути зайвих слів і знаків, тим самим домагатися максимальної ясності сенсу тестового завдання.

Кожне тестове завдання складається з інструкції; як правило, зразка виконання; матеріалу, що подається тестованому (власне запитання) та відповіді, яка планується розробником тесту як еталон.

Тестове завдання – це складова одиниця в тесті, яке має відповідати таким вимогам: 1) відповідність меті (кожне тестове завдання має оцінювати досягнення важливої освітньої мети); 2) толерантність у доборі слів чи символів; 3) логічна форма висловлювання (досягається шляхом більшого розуміння змісту завдання); 4) умова має містити чітко сформульоване завдання; 5) варіанти відповідей (дистрактори) мають бути гомогенними (однорідними); 6) усі дистрактори мають бути вірогідними (правдоподібними); 7) навчальні відомості, що містяться в одному тестовому завданні, не повинні давати відповідь на інше тестове завдання; 8) при формулюванні умови необхідно уникати таких підказок як: граматична невідповідність між умовою та варіантами відповідей; повторення у правильній відповіді слів з умови; використання прикладів з підручника чи лекцій як тестових завдань; найдовша правильна відповідь; найдетальніша правильна відповідь; використання однакових правил оцінювання відповідей; наявність однакової інструкції для всіх тестованих; адекватність інструкції формі та змісту завдання.

Визначений рівень складності та відповідь на завдання, у свою чергу, може бути вибірковою та конструйованою (вибіркова відповідь передбачає вибір правильної відповіді з кількох запропонованих, а конструйована – формулюється тестованими на рівні окремого слова, речення чи висловлювання).

Тестові завдання дозволяють організувати повноцінний навчальний процес та процес перевірки ЗУН учнів, що сприяє оперативній перевірці розвитку критичного мислення та рефлексивності особистості. Результати, отримані під час тестування, підраховуються та оцінюються за відповідними критеріями. Для цього кожне тестове завдання оцінюється спочатку в балах. Бали можуть нараховуватися за кількість правильних відповідей шляхом порівняння із ключем або відповідно до певних характеристик якості знань. За кожен з характеристик тестований учень отримує певну кількість балів. Кількість і види характеристик, що оцінюються, можуть варіюватися, оскільки вони зумовлюються цілями тестування, етапом навчання тощо. Здобута кількість балів зіставляється зі шкалою оцінювання.

Завдання початкового зрізу знань***Варіант 1***

1. Дати визначення поняття:
- перевірка навчальних досягнень.
2. Охарактеризувати функції контролю і оцінювання результатів навчання учнів.
3. Охарактеризувати види контролю та оцінювання результатів навчання учнів.
4. Описати критерії оцінювання навчальних досягнень учнів других класів Нової української школи.

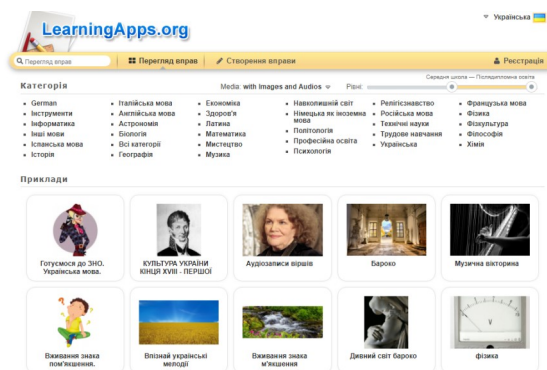
Варіант 2

1. Дати визначення поняття:
- оцінювання навчальних досягнень.
2. Вказати педагогічні вимоги до перевірки знань, умінь і навичок.
3. Охарактеризувати форми контролю та оцінювання результатів навчання учнів.
4. Описати критерії оцінювання навчальних досягнень учнів перших класів Нової української школи.

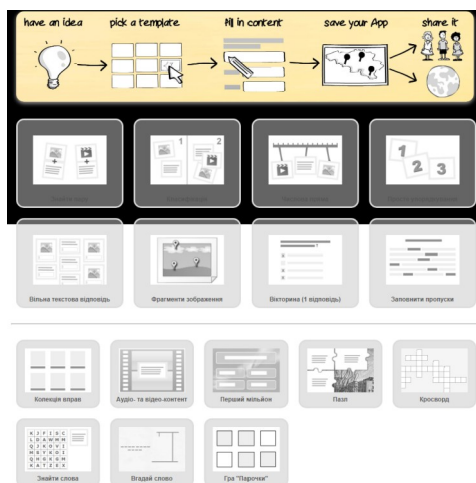
Методичні рекомендації щодо створення електронних засобів контролю знань учнів початкових класів

Методика створення завдань для контролю навчальних досягнень учнів за допомогою сервісу LEARNINGAPPS

1. Відкрити браузер, перейти за покликанням <https://learningapps.org>.
2. Створити обліковий запис, вказавши свій логін / email і пароль. Учням також варто зареєструватися на сайті за допомогою електронної пошти, тоді вчитель зможе додати їх в свій клас. Посилання на завдання можна відправляти у вигляді QR-коду, який система автоматично створює до кожного завдання. Також посилання на вправу можна вбудувати в свій сайт. Є можливість вибирати запропоновані сайтом предметні категорії і варіанти завдань в розділі «Перегляд вправ».

3. Створення завдань. Крім готових вправ інших користувачів, платформа дозволяє створювати власні завдання. Для цього треба натиснути вгорі на головній сторінці на напис «Створення вправи». Далі вибрати тип завдання, наприклад, «Класифікація» і натиснути по відповідній іконці. Практично в будь-якому типі завдань за допомогою налаштувань можна вибрати певний формат - звуковий, графічний, текстовий або комбінований.

Спочатку є можливість переглянути запропоновані приклади до завдань такого типу. Потім у верхньому правому кутку треба натиснути на «Створити нову вправу» і заповнити всі необхідні поля. Обов'язково позначити тему завдання в полі «Назва вправи». При цьому можна завантажити зображення, аудіо- та відеоматеріали. Також надається можливість залишати підказки щодо процесу виконання і текст зворотного зв'язку за умови правильної відповіді. За допомогою платформи можна створювати 18 різновидів завдань: знайти пару, кросворд, класифікація, хронологічна лінійка, простий порядок, сортування картинок, введення тексту, вікторина, заповнити пропуски, сітка додатків, аудіо / відео контент, «Хто хоче стати мільйонером?», Пазл «Вгадай-ка», шибениця, слова з букв, гра «Парочки».

Назва вправи Мова показу:

Не вказано назву

Опис завдання
Напишіть опис завдання цієї вправи, який показуватиметься при її запуску. Можна залишити поле порожнім.

Опис
Тло вправи поділене на 2-4 групи, у яких потрібно розмістити тексти або зображення

Група 1 Тло: [Текст](#) [Зображення](#)

Група 1 Елемент 1: [Текст](#) [Зображення](#) [Озвучений текст](#) [Аудіо](#) [Відео](#)

[+ додати ще один елемент](#)

Група 2 Тло: [Текст](#) [Зображення](#)

Група 2 Елемент 1: [Текст](#) [Зображення](#) [Озвучений текст](#) [Аудіо](#) [Відео](#)

[+ додати ще один елемент](#)

[+ Додати групу](#)

Перегляд карти
Виберіть, яку карту показувати у завданні.

Карта для показу та класифікації

Зворотній зв'язок
Напишіть текст зворотнього зв'язку, який з'явиться, коли правильне рішення буде знайдено.

Чудово, правильне рішення знайдено!

Довідка
Залишайте підказки про виконання вправи. Їх можна буде переглянути, клацнувши невеличкий значок у верхньому лівому куті. Це поле можна залишити порожнім.

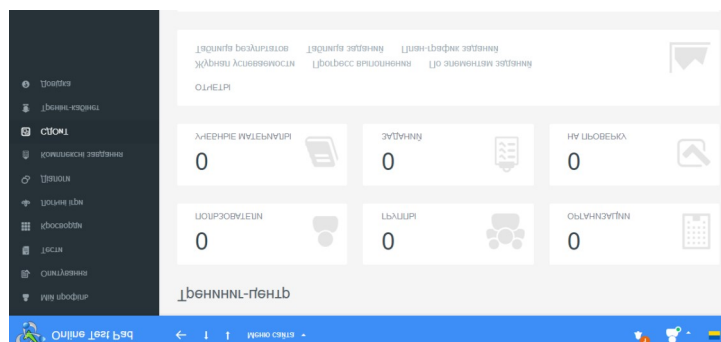
[▶ Закрити роз'яснення та переглянути вправу](#)

Створене завдання можна зробити відкритим (його будуть бачити всі користувачі) або закритим (доступне вчителю і учням, яким відправили посилання). Власні завдання зберігаються в блоці «Мої вправи», при потребі їх можна редагувати, змінювати видимість для конкретних користувачів та інше.

Методика створення завдань для контролю навчальних досягнень учнів за допомогою сервісу *ONLINE TEST PAD*

1. Відкрити браузер, перейти за посиланням <https://onlinetestpad.com>.
2. Відкрити вбудований конструктор тестів з багатьма настройками типів питань і результатів, статистичних звітів і стилізації завдань. Формат тестових питань включає 17 варіантів: один або кілька правильних відповідей, відповідь у вільній формі, встановлення послідовності і відповідностей, заповнення пропусків, слайдер, службовий текст, завантаження файлу, послідовне виключення, інтерактивний диктант.
3. Конструктор кросвордів дозволяє створити 5 типів завдань: класичний кросворд, сканворд, японський кросворд, кольоровий японський кросворд, філворд. Платформа містить детальні вказівки, як зробити онлайн опитування за допомогою «Конструктора опитувань».
4. У розділі «Діалогові тренажери» можна створювати розмовні ситуації з віртуальними співрозмовниками різного ступеня складності, розгалуженості і тематики. Від вибору перших реплік залежить подальше конструювання мовної ситуації. Гарна функція для вивчення іноземних мов.
5. Розділ «Комплексні завдання» включає комбінацію з необмеженої кількості тестових питань, кросвордів і логічних ігор. Такий формат підходить для домашніх завдань, а також самостійних і контрольних робіт. Завдання будь-якого типу можна опублікувати для загального доступу на сайті. Учитель отримує спеціальний html-код, який дозволяє розмістити ту чи іншу завдання на власному сайті, блозі.
6. Додавати нових користувачів, об'єднувати їх в групи і організації учитель може в розділі «СДОиТ».

У розділі «Користувачі» натиснути вгорі праворуч на кнопку «Додати» і зареєструвати учнів вручну або розіслати запрошення на email вже зареєстрованим користувачам.

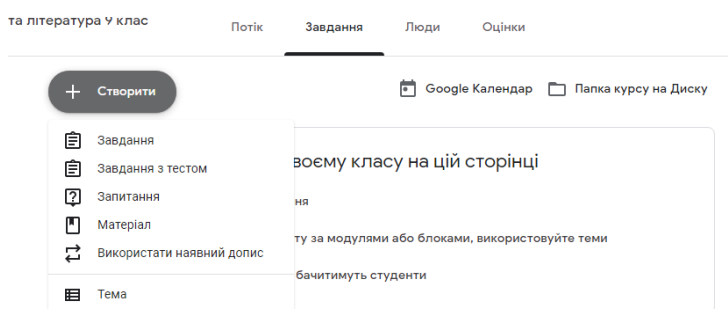
7. Створення завдань. У своєму профілі на панелі функцій зліва вибрати «Тести», вгорі праворуч натиснути «Додати», вказуємо назву і тип тесту - психологічний, особистісний або освітній. Спочатку провести спільні настройки статусу (закритий / відкритий), створення віджета (отримання коду для розміщення тесту на своєму сайті, форумі або блозі), обкладинки тесту і додаткових коментарів.

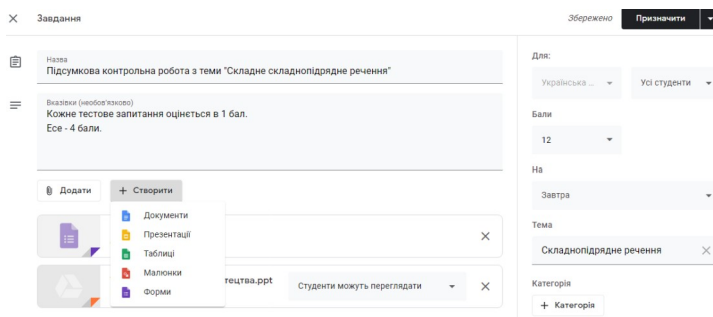
Далі натиснути на кнопку «Питання», потім в правому нижньому кутку натиснути по значку синього кола з хрестиком для вибору типу питання. Наприклад, множинний вибір. Натискаємо на синій хрестик навпроти і в вікні, записуємо текст питання, бали, варіанти відповідей. Там же, вгорі праворуч, можна додати зовнішнє посилання, Youtube-відео або аудіофайл.

Методика створення завдань для контролю навчальних досягнень учнів за допомогою сервісу CLASSROOM

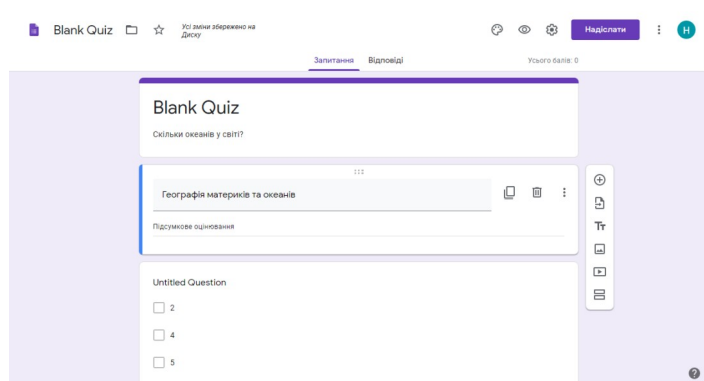
1. Відкрити браузер, перейти за покликанням <https://classroom.google.com>.
2. Створити (відкрити) Google аккаунт і електронну пошту Gmail. Наступний крок - вчителю необхідно створити курс, вказавши у відповідному вікні назву курсу, розділ, предмет і аудиторію.
3. Учні можна запросити в розділі «Люди» через електронну пошту або надавши кожному код курсу.
4. Щоб створити самостійну роботу або тести для класу, заходимо в розділ «Завдання» та натискаємо на чорну кнопку вгорі з написом «Створити» і вибираємо тип завдання.

Далі робимо загальні налаштування - вибір предмета, класу, кількості балів, кінцевого терміну виконання і теми завдання - все це на панелі праворуч. Переходимо до самого завдання: обов'язково вказуємо його назву, за бажанням - додаткові інструкції, потім - натискаємо на «Створити» і визначаємо вид нашого завдання: документи, презентації, малюнки або форми. Кнопка «Додати» позначає можливість завантажити файл з Google Диска, посилання, інший файл або Youtube-відео.

4. Опція «Blank Quiz» - створення і редагування тестів за допомогою Google Форм. Так виглядає приклад тестового питання.

Функціональна панель з правого боку дозволяє додавати нове питання (значок + у колі), назва і опис питання (Тт), зображення, відео і розділ (значок двох прямокутників).

5. Кнопка «Відправити» вгорі праворуч дає можливість відправляти тести учням на електронні адреси, через спеціальні посилання або використовувати html-код.

Методика створення завдань для контролю навчальних досягнень учнів за допомогою Google форми

1. Зайти у свій обліковий запис Gmail.

2. Відкрити сторінку docs.google.com/forms. У правому нижньому куті натиснути на кнопку "+" («Додати»). Форма для створення тестування відкриється автоматично.

3. Робота з Google-формою: створення запитань і дизайн.

Додати назву тесту та його опис. Вибрати тип запитання:

Текст (Text): короткий текстовий відповідь, який необхідно ввести самостійно. Зручно використовувати для ПББ учня.

Текст абзацу (Paragraph text): довга текстова відповідь, що складається з кількох абзаців. Підійде для завдань з відкритою відповіддю.

Множинний вибір (Multiple choice): вибір однієї правильної відповіді з декількох.

Прапорці (Checkboxes): підходить для запитань з декількома правильними відповідями, які потрібно відзначити галочкою.

Виберіть зі списку (Choose from a list): вибір однієї правильної відповіді з списку, який випадає.

Сітка (Grid): таблиця для вибору однієї правильної відповіді в кожному рядку. Підходить для завдань, де потрібно встановити відповідність.

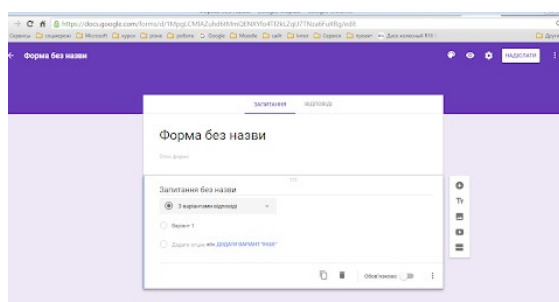
Дата (Date): питання на знання точної дати – число, місяць, рік.

Час (Time): за зовнішнім виглядом і призначенням аналогічний Даті і має на увазі точне введення годин, хвилин і секунд.

Шкала (Scale): виставлення оцінки за заданою шкалою, наприклад від 1 до 5.

Щоб поміняти питання місцями, навести курсор на питання, затисніть ліву кнопку миші й перетягніть його в потрібне місце.

Щоб додати до тесту фото або відео, у верхньому меню вибрати команду “Вставити → Зображення / Відео” (Insert → Image / Video). Об’єкт додається на сторінку у вигляді окремого блоку, який можна буде підтягти до потрібного питання.

4. Налаштувати дизайн тесту. Для цього у Google Forms є кілька готових шаблонів, а також можливість задати індивідуальні налаштування: завантажити своє зображення для шапки опитування, вибрати колір фону і сторінки, налаштувати шрифти. Для цього натисніть на кнопку Customize. Настроєний шаблон можна буде зберегти й використовувати в інших тестах.

5. Додаткові налаштування Google Forms

Перед тим, як створювати тест Google Forms пропонують включити 3 опції (панель Form Settings):

Показувати індикатор проходження тесту (скільки питань пройдено, скільки залишилося) внизу сторінки.

Дозволити проходити тест тільки 1 раз для кожного користувача (у цьому випадку кожен учень обов'язково повинен мати обліковий запис Gmail).

Перемішувати питання. Якщо зробити активною цю функцію, то для кожного учня питання в тесті будуть зображатися в різному, випадковому порядку.

Дозволяє створювати форму з різними елементами або типами питань (всього представлено сім типів). Будь-яке питання можна зробити обов'язковим для відповіді. У процесі створення форми можна легко змінювати порядок питань. Для кожної створеної форми можна вибрати дизайн для її оформлення. Посилання на форму генерується автоматично після її створення.

6. Запрошення до участі в опитуванні:

Електронним листом списку адресатів, включивши в нього посилання на опитування або саму форму

Розмістивши форму (посилання на форму) на сайті або блозі

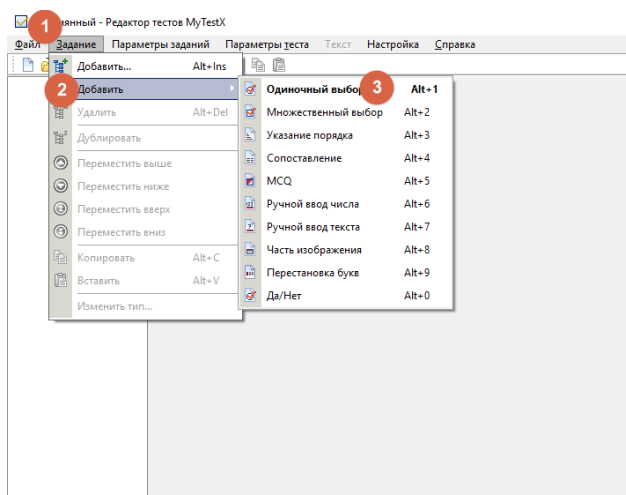
7. Для кожного опитування автоматично створюється таблиця результатів у форматі Excel в Google Docs. Всі отримані відповіді тут же відображаються в ній. Таблицю можна експортувати в різні формати: pdf, xls, txt, але в таблиці відповідей не можна фільтрувати результати. Користувачеві, який створив опитування або анкету, в будь-який момент доступна зведення опитування з діаграмами по кожному питанню.

Методика створення завдань для контролю навчальних досягнень учнів за допомогою програми MyTest

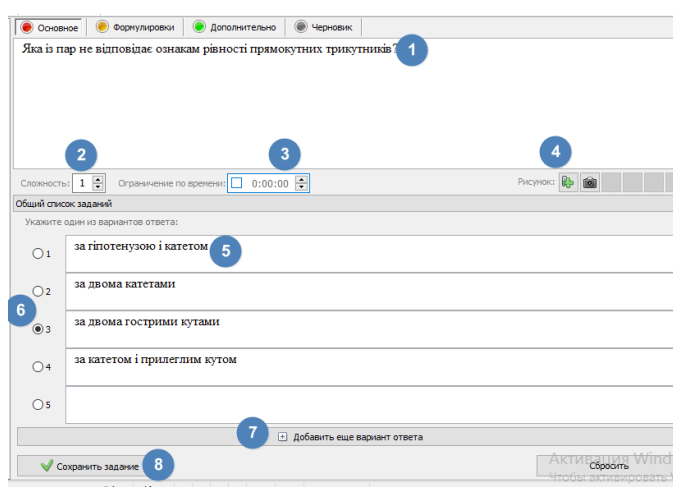
1. Інсталювати програму MyTest на комп'ютер.

2. Завантаживши архів, та розархівувавши його, відкривати в папці додаток MyTestEditor.

3. Створення завдань. Задание(1) – Додати(2) – Тип завдання. Наприклад, Одиночний вибор(3).

Далі сформулювати запитання та варіанти відповідей.

- записати зміст питання
- вказати рівень складності
- встановити час виконання
- додати рисунок із файла або знімок екрана
- вписати варіанти відповідей
- вказати правильну відповідь
- додати поля для варіантів відповідей
- зберегти запитання.
- аналогічно створити інші запитання.

Програма MyTest працює з дев'ятьма типами завдань:

- одиночний вибір (Учневі пропонується вибрати тільки один варіант відповіді з декількох запропонованих).
- множинний вибір (Учневі пропонується вибрати один або кілька варіантів відповіді з декількох запропонованих).

- вказівка порядку проходження (Учневі пропонується упорядкувати список. Для цього потрібно для кожного елемента (варіанта відповіді) вибрати зі списку його порядковий номер. Розкриваються списки аналогічні меню. У згорнутому стані відображається тільки поточний вибраний елемент. Інші доступні параметри приховані до клацання кнопки зі стрілкою).

- співставлення варіантів (Питання на співставлення передбачає вибір номера відповідного варіанту з усіх запропонованих. Тобто дано два стовпчики – для кожного варіанта з першого стовпчика необхідно вказати відповідний варіант з другого. Питання з співставленням зручно застосовувати у випадках, коли потрібно впорядкувати елементи або згрупувати якісь елементи за певними ознаками).

- визначення істинності або хибності тверджень (MCQ) (Питання передбачає вибір затвердження “так”, “ні”, порожньо (не знаю) зі списку для всіх запропонованих варіантів. Розкриваються списки аналогічні меню. У згорнутому стані відображається тільки поточний вибраний елемент. Інші доступні параметри приховані до клацання кнопки зі стрілкою).

- ручне введення числа (Питання на ручне введення числа передбачає введення числа або декількох чисел в якості відповіді. Правильна відповідь, при створенні тесту, може бути задана у вигляді числа, або у вигляді числового діапазону. В останньому випадку відповідь учня вважається правильною якщо він потрапляє в зазначений діапазон).

- ручне введення тексту (Питання на ручне введення тексту передбачає введення текстового рядка в якості відповіді).

- місце на зображенні (Для відповіді на питання типу місце на зображенні необхідно вказати точку на зображенні. Якщо вона потрапляє в зазначену область відповідь вірна. На малюнку можна задати не одну, а кілька областей).

- перестановка букв (Відповіддю до цього типу завдань є слово (або текст). Букви потрібного слова виводяться в окремих областях і в довільному порядку. Учень може, клацаючи мишею, обмінювати букви місцями. Добре підходить для дітей молодшого віку).

У будь-який момент можна змінити зміст, тип завдань, порядок завдань у тесті. Кількість завдань у тесті не обмежена.

До кожного завдання можна прикріпити малюнок, який буде показаний в окремому вікні. Також до кожного завдання можна прикріпити звуковий файл у

форматі WAV або mp3. Відповідні кнопки знаходяться на вкладці Додатково, внизу вікна.

4. Задати параметри оцінювання. У створеному тесті задані параметри за замовчуванням. У тому числі і параметри оцінювання. Система оцінки за замовчуванням п'ятибальна (на "5" – від 85%, на "4" – від 70%, на "3" – від 50%,). Але можна її змінити давши команду Параметри тесту – Оцінювання ...

5. Зберегти тест. Щоб зберегти тест для його подальшого зберігання та використання в даній програмі потрібно зберегти файл з розширенням .mtx або .mtf (залежить від встановленої версії).

Можна також експортувати тест для друку. Додатково можна вивести і вірні відповіді.

Для цього використати команду Файл → Експортувати → Паперовий тест. Буде відкрито вікно вбудованого редактора і в ньому створений текст. Цей тест можна або відразу роздрукувати, або зберегти в файл, а потім відкрити в текстовому редакторі

Методика створення завдань для контролю навчальних досягнень учнів за допомогою програми MS PowerPoint

1. Відкрити програму MS PowerPoint. Відкрити додаток TestKit.pptm.

2. В MS PowerPoint клікнути по кнопці Office, потім по кнопках: «Параметри PowerPoint» - «Центр управління безпекою» - «Параметри центру управління безпекою ...» і вибрати за допомогою перемикача «Включити всі макроси». Перезапустити PowerPoint.

3. Створення тесту. Відкрити файл конструктора і зберегти його під іншим ім'ям, яким хочете назвати тест. Подальша робота виконується з тільки що створеним файлом. Якщо максимальне число варіантів відповідей у тесті менше шести, то зайві перемикачі (або прапорці), а також заготовки для текстів відповідей можна видалити. Якщо передбачається створення тесту, в якому будуть тільки завдання з єдиним вибором, то слайд з прапорцями і слайд для завдань на відповідність (з переміщуваними об'єктами) можна також відразу ж видалити. Для додавання нових слайдів із завданнями ліворуч на панелі «Слайди» виділіть і скопіюйте потрібний слайд або групу слайдів, а потім вставте необхідну кількість. Зайві слайди можна видалити. Порядок проходження слайдів допускається довільно міняти за допомогою сортувальника слайдів, але титульний слайд завжди повинен

бути першим, а слайд виведення результатів – останнім. Введіть або скопіюйте в відповідні написи завдання і варіанти відповідей тесту. Зайві перемикачі (прапорці) і заготовки для відповідей видаліть. При видаленні слід позбавлятися від об'єктів з максимальними номерами, так, щоб ті, що залишилися, утворювали безперервну послідовність, що починається з одиниці. Відновити ненавмисно видалений елемент можна шляхом копіювання відповідного аналога з іншого слайда та вставки його з буфера обміну в потрібне місце. Для завдань на відповідність (зіставлення) та впорядкування залиште на слайді необхідну кількість переміщуваних об'єктів (прямокутники з тінню в нижній частині) і областей кінцевих позицій (напівпрозорі прямокутники у верхній частині). Як ті, так і інші, можна переміщати, змінювати їх розміри, межу, заливку, робити їх частково або повністю прозорими («Заливка» - «Інші кольори заливки» - «Прозорість»). Не рекомендується вибирати варіант «Немає заливки». У переміщуваних об'єктах і області кінцевих позицій можна вставляти та форматувати текст, при цьому номер об'єкта краще видалити. На етапі швидкого старту зображення рекомендується вставляти як заливки: «Заливка» - «Способи заливки ...» - вкладка «Малюнок» - кнопка «Рисунок».

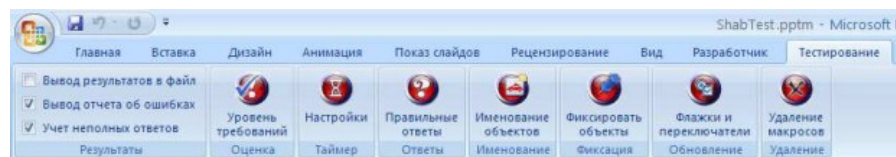
4. Для переміщення об'єктів в режимі перегляду презентації необхідно:

Клацнути на переміщуваному об'єкті лівою кнопкою миші (після цього об'єкт буде слідувати за курсором).

Не притискаючи кнопку миші, перемістити курсор в потрібну позицію.

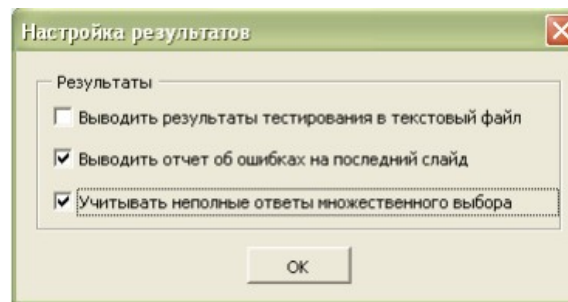
Щоб зафіксувати об'єкт у новому положенні потрібно ще раз клацнути лівою кнопкою миші. При необхідності вставте додаткові ілюстрації. Розподіліть і Скомпонуйте об'єкти на слайді, зробіть необхідні настройки анімації та зміни слайдів.

5. Щоб задати параметри тестування і правильні відповіді у файлі тесту, створеного за допомогою конструктора для PowerPoint 2007, для налаштувань достатньо перейти на вкладку «Тестування», розташовану на стрічці.

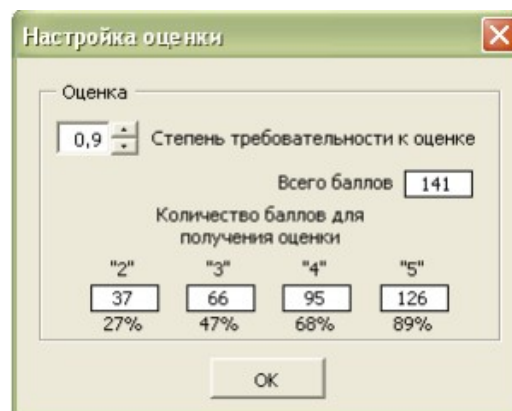

При натисканні на кнопки панелей з'являються діалогові вікна. У діалоговому вікні «Налаштування результатів», позначте прапорці. Зазвичай завдання з множинним вибором вважається виконаним, якщо відзначені всі правильні відповіді,

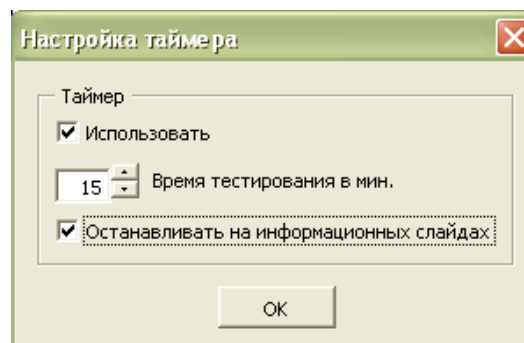
але тест можна налаштувати на облік неповних відповідей множинного вибору, що природно позначиться на результативності.

6. У вікні «Налаштування оцінки» вкажіть за допомогою лічильника ступінь вимогливості до оцінки, орієнтуючись на динамічно мінливі при цьому довідкові дані в нижній частині цього вікна.

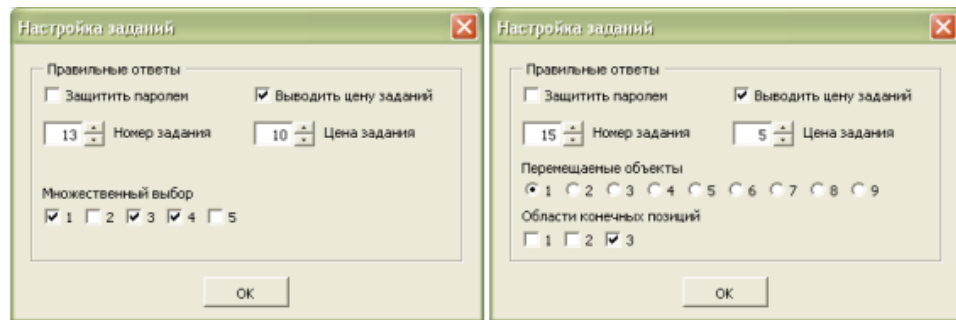

7. У вікні «Настройка таймера» визначте прапорцями використання таймера і його зупинки на інформаційних слайдах. При виборі таймера, задайте час тестування за допомогою лічильника або безпосереднім введенням в текстове поле.

8. Щоб поставити правильні відповіді, викличте діалогове вікно «Налаштування завдань». У полі «Номер завдання» буде відображатися номер редагованого слайда. Для переходу до іншого слайду, досить вибрати його зліва на панелі «Слайди». Номер завдання можна вказати і за допомогою лічильника. Залежно від типу завдання і числа варіантів відповідей будуть з'являтися керуючі елементи (прапорці або перемикачі), за допомогою яких слід відзначити потрібні номери варіантів. Для завдань на відповідність з'являються перемикачі для

переміщуваних об'єктів і прапорці для областей кінцевих позицій. Послідовно вибираючи кожен переміщуваний об'єкт, вкажіть для нього один, декілька або жодного допустимого варіантів кінцевих позицій. Зафіксувати вихідні положення переміщуваних об'єктів можна клацанням по кнопці «Фіксація» на панелі «Тестування». Скориставшись лічильником, кожного завдання можна призначити ціну в діапазоні від 1 до 10 балів. Ціни на слайди тесту виставляються за допомогою відповідного прапорця.

9. Для запобігання доступу до налаштувань і відповідей можна (але в цьому немає особливої необхідності, оскільки у файлах з розширенням rps і rpsm панель «Тестування» недоступна) вибрати прапорець «Захистити паролем». У цьому випадку з'являється вікно для його введення. Всі налаштування застосовуються при натисканні на кнопку «ОК» або запуск презентації на перегляд з першого слайда і натисненні на кнопку «Почати тестування»:

- Завдання будуть перенумеровані;
- На інформаційних слайдах відомості, що стосуються завдання, будуть приховані;
- Якщо час тестування не обмежений, то будуть приховані і елементи таймера;
- На передостанньому слайді напис на кнопці «Далі» буде замінено на «Результат».

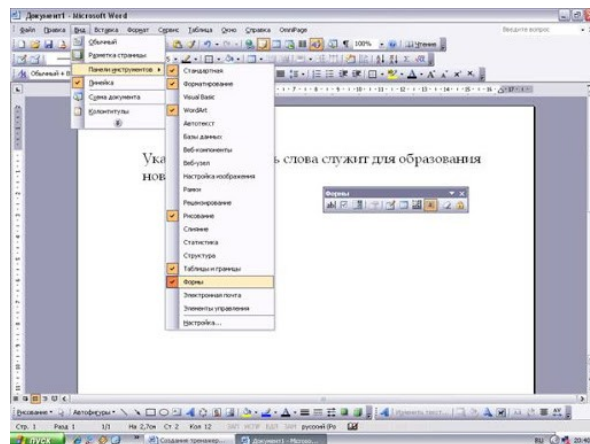
10. Перевірити коректність роботи тесту.

11. Зберегти файл тесту у форматі демонстрації: в PowerPoint 2003 з розширенням. Rps, а в PowerPoint 2007 з розширенням. Rpsm (з підтримкою макросів). Вихідні файли зберігайте у форматах ppt або pptm, відповідно.

Методика створення завдань для контролю навчальних досягнень учнів за допомогою програми MS PowerPoint

1. Запустіть програму MS Word.

2. У рядку меню вибрати Вид → Панелі інструментів → Форми. Відкриється невелике вікно панелі інструментів "Форми".

3. Створення запитань.

З нового рядка ввести текст запитання, що передбачає розгорнуту відповідь. Зробіть невеликий відступ, на панелі інструментів "Форми" натисніть кнопку "Текстове поле" У документі навпроти питання з'явиться поле сірого кольору, куди потім треба буде вводити текст.

З нового рядка ввести текст запитання, що передбачає вибір кількох правильних відповідей, зробити невеликий відступ, на панелі інструментів "Форми" натиснути кнопку "Прапорець" в документі навпроти варіанту відповіді з'явиться квадрат сірого кольору. Аналогічно зробити з іншими варіантами.

З нового рядка ввести текст запитання, що передбачає вибір однієї правильної відповіді. Зробити невеликий відступ, на панелі інструментів "Форми" натиснути кнопку "Поле зі списком" в документі навпроти першого питання з'явиться поле сірого кольору. Далі необхідно ввести елементи списку. Для цього на панелі "Форми" натиснути кнопку "Параметри поля форми" відкриється діалогове вікно "Параметри поля зі списком". В поле "Елемент списку" внесіть перший варіант відповіді, натиснути кнопку "Додати" (в поле "Список" відобразиться його перший елемент), в поле "Елемент списку" внесіть другий варіант відповіді, натисніть кнопку "Додати" і т. д. Після того, як всі елементи списку будуть внесені, натисніть кнопку "ОК".

Аналогічно розробити інші запитання.

4. Після того, як тест буде повністю готовий, на панелі інструментів "Форми" натиснути кнопку "Захист форми". Тепер структура і зміст документа заблоковані і не підлягають зміні. Активні тільки поля форми, що підлягають заповненню. Щоб

внести зміни в структуру або зміст документа, треба зняти захист, натиснувши кнопку "Захист форми".

5. Закрити вікно "Форми". Зберегти готовий документ.

Додаток Г

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Валявська Анна Юріївна, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки ;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

07 ГРУДНЯ 2020

_____

(підпис)

Валявська Анна